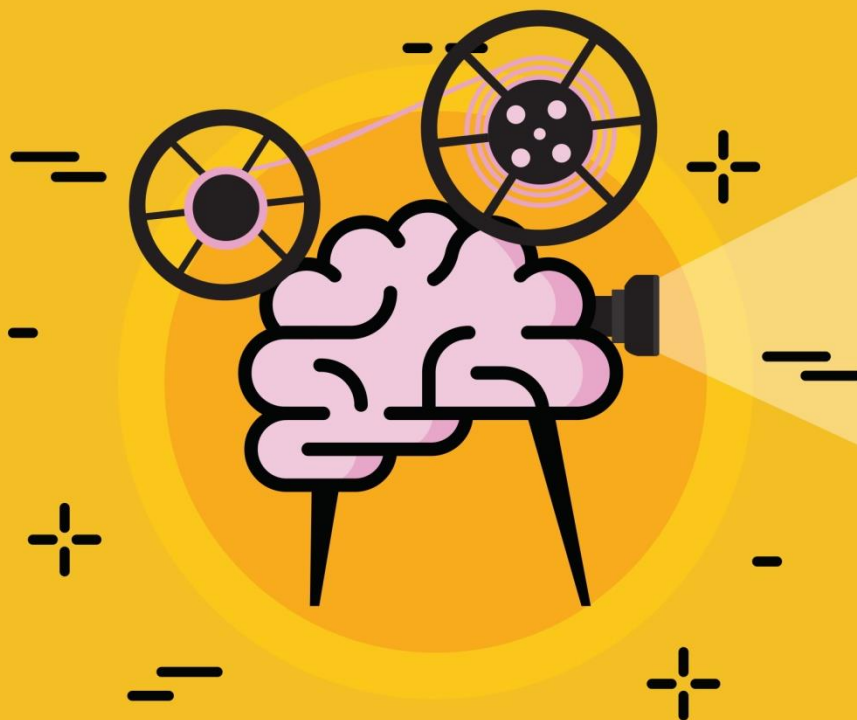

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

UNIWERSYTET
SWPS

III Ogólnopolska Konferencja Naukowa

Filmowe Psycho-Tropy

Spółeczna rola filmu

4-5 KWIETNIA 2019

Uniwersytet SWPS, Wydział Zamiejscowy w Katowicach,
ul. Techników 9

www.swps.pl/konferencjafilmowepsycho-tropy

Zgłoś swój udział: filmowe.psycho-tropy@swps.edu.pl

III OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA „FILMOWE PSYCHO-TROPY”

Spółeczna rola filmu

4-5 kwietnia 2019
Katowice, ul. Techników 9

ORGANIZATORZY:

SWPS Uniwersytet Humanistycznospółeczny w Warszawie,
Wydział Zamiejscowy w Katowicach

Uniwersytet Śląski w Katowicach

GŁÓWNY ORGANIZATOR

WSPÓŁORGANIZATOR

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

PARTNERZY

dzieła edukacji
stowarzyszenie
nowe horyzonty

KinoSzkoła
Innowacyjny Program
Kulturalno-Medialny

Filmoteka
Szkolna

FINA

PTEM
Polskie Towarzystwo Edukacji Medialnej

Ośrodek Badań
nad Mediami

Polskie Towarzystwo
Badań nad Filmem i Mediami

KINOKOSMOS

CENTRALNY
GABINET
EDUKACJI
FILMOWEJ
W ŁODZI

Regionalny
Instytut
Kultury
w Katowicach

Heroic
Imagination
project

FILMOTĘKA SIEREDNIA

Patronat Honorowy
Prezydenta Miasta Katowice

PATRONAT MEDIALNY

Współpraca redakcyjna

KOMITET HONOROWY

- prof. dr hab. **Katarzyna Krasoń**, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Pedagogiki i Psychologii
- prof. dr hab. **Agnieszka Ogonowska**, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Wydział Filologiczny; Dyrektor Ośrodka Badań nad Mediami
- prof. dr hab. **Piotr Francuz**, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Instytut Psychologii
- prof. dr hab. **Grażyna Stachówna**, Uniwersytet Jagielloński, Instytut Sztuk Audiowizualnych
- prof. dr hab. **Piotr Zwierzchowski**, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Instytut Filologii Polskiej i Kulturoznawstwa; Prezes Polskiego Towarzystwa Badań nad Filmem i Mediami
- dr hab. **Katarzyna Popiołek**, prof. Uniwersytetu SWPS, Wydział Zamiejscowy Uniwersytetu SWPS w Katowicach
- dr **Grzegorz Ptaszek**, Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie, Wydział Humanistyczny; Prezes Polskiego Towarzystwa Edukacji Medialnej

KOMITET NAUKOWY

- dr **Agnieszka Skorupa**, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Pedagogiki i Psychologii (Przewodnicząca)
- dr hab. **Anna Brytek-Matera**, prof. Uniwersytetu SWPS, Wydział Zamiejscowy Uniwersytetu SWPS w Katowicach
- dr **Anna Brosch**, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Pedagogiki i Psychologii
- dr **Monika Frania**, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Pedagogiki i Psychologii
- dr **Karol Jachymek**, Uniwersytet SWPS w Warszawie, Wydział Nauk Humanistycznych i Społecznych
- dr **Konrad Maj**, Uniwersytet SWPS w Warszawie, Wydział Psychologii

KOMITET PROGRAMOWY

- dr **Michał Broł**, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Pedagogiki i Psychologii (Przewodniczący)
- **Magda Mińska-Jackowska**, RMF Classic
- **Anna Pyszkowska**, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Pedagogiki i Psychologii
- **Jolanta Starosta**, Uniwersytet Jagielloński

KOMITET ORGANIZACYJNY

- **Patrycja Paczyńska-Jasińska**, Wydział Zamiejscowy Uniwersytetu SWPS w Katowicach (Przewodnicząca)
- **Paulina Brzeźniak**, Wydział Zamiejscowy w Katowicach Uniwersytetu SWPS
- **Marta Buchenfeld**, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Pedagogiki i Psychologii
- **Aleksandra Filipowicz**, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Pedagogiki i Psychologii
- **Agnieszka Gęca**, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Pedagogiki i Psychologii
- **Agnieszka Gilner**, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Pedagogiki i Psychologii
- **Mateusz Gorzkowski**, Wydział Zamiejscowy Uniwersytetu SWPS w Katowicach
- **Karolina Hezig**, Wydział Zamiejscowy Uniwersytetu SWPS w Katowicach
- **Weronika Kozak**, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Pedagogiki i Psychologii
- **Oliwia Lai**, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Pedagogiki i Psychologii
- **Justyna Lipka**, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Pedagogiki i Psychologii
- **Monika Miłułka**, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Pedagogiki i Psychologii
- **Agnieszka Ortman**, Wydział Zamiejscowy Uniwersytetu SWPS w Katowicach
- **Dagmara Pacyna**, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Pedagogiki i Psychologii
- **Eryka Probiez**, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Pedagogiki i Psychologii
- **Adriana Sówka**, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Pedagogiki i Psychologii
- **Milena Stryczyńska**, Wydział Zamiejscowy w Katowicach Uniwersytetu SWPS
- **Patrycja Świerczek**, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Pedagogiki i Psychologii
- **Wiktor Trybała**, Wydział Zamiejscowy Uniwersytetu SWPS w Katowicach
- **Krzysztof Wiśniewski**, Wydział Zamiejscowy Uniwersytetu SWPS w Katowicach
- **Kamil Wójcik**, Wydział Zamiejscowy Uniwersytetu SWPS w Katowicach

Spis treści

WPROWADZENIE.....	6
STRESZCZENIA WYSTĄPIEŃ PLENARNYCH.....	7
STRESZCZENIA WYSTĄPIEŃ W SESJACH TEMATYCZNYCH	10
SESJA 1. Dobre praktyki	10
SESJA 2. Film jako lustro zjawisk społecznych 1	15
SESJA 3. Film i psychopatologia 1	21
SESJA 4. Twórcy	26
SESJA 5. Edukacyjna rola filmu.....	32
SESJA 6. Film jako lustro zjawisk społecznych 2	37
SESJA 7. Film i psychopatologia 2.....	41
SESJA 8. Film i seksualność.....	45
SESJA 9. Terapeutyczna rola filmu	50
SESJA 10. Zjawiska społeczne dookoła filmu.....	54
INDEKS NAZWISK UCZESTNIKÓW CZYNNYCH	59

WPROWADZENIE

Konferencje z cyklu „Filmowe Psycho-Tropy” to spotkania naukowców i praktyków, podczas których umożliwiamy dialog i wymianę doświadczeń przedstawicielom różnych środowisk. Z jednej strony, chcemy promować interdyscyplinarność działań naukowych, dlatego zapraszamy do udziału w konferencjach badaczy reprezentujących różne dyscypliny (m.in. psychologów, pedagogów, socjologów, filmoznawców, kulturoznawców, środowiska artystyczne), z drugiej strony, zależy nam na aplikacyjności nauki, więc w ramach konferencji organizujemy wykłady plenarne o charakterze popularyzatorskim, spotkania z praktykami oraz certyfikowane warsztaty dla nauczycieli i edukatorów.

Przed nami już III Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Filmowe Psycho-Tropy”. Pierwsza konferencja koncentrowała się wokół zagadnień „Zastosowanie filmu w edukacji i profilaktyce”, druga poruszała temat „Bohater i twórca filmowy”. W ramach trzeciej edycji zapraszamy Państwa do rozważań nad „Społeczną rolą filmu” (fabularnego, dokumentalnego, animowanego, seriali itd.) Dwie poprzednie edycje spotkały się z bardzo pozytywnym odbiorem uczestników, wierzymy, że trzecie z rzędu wydarzenie dostarczy Państwu równie dużo wrażeń, inspiracji, będzie okazją do wymiany wzajemnych doświadczeń.

W ramach konferencji zapraszamy do przyglądania się medium, znanemu i lubianemu – filmowi, od strony naukowej. Podczas wspólnych sesji analizujemy przede wszystkim psychologiczne aspekty, tak procesu twórczego, jak odbioru dzieła filmowego. Przede wszystkim skupiamy się na roli edukacyjnej, profilaktycznej i terapeutycznej obrazów filmowych – poszukujemy dowodów empirycznych, które umożliwiają efektywne stosowanie filmów w powyższych obszarach.

W ramach III Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Filmowe Psycho-Tropy” będziemy przyglądać się bliżej społecznej roli filmu. Zapraszamy do zapoznania się ze streszczeniami wystąpień.

STRESZCZENIA WYSTĄPIEŃ PLENARNYCH

prof. dr hab. Piotr Zwierzchowski
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Instytut Filologii Polskiej i Kulturoznawstwa
piotr.zwierzchowski@ukw.edu.pl

Wykład plenarny: "Polityka, pamięć, stereotyp: o kreowaniu filmowych wizerunków wojny"

Kino polskie bardzo chętnie podejmowało tematy związane z II wojną światową, nierzadko wpisując poszczególne filmy w polityczne i ideologiczne zapotrzebowanie. Dotyczy to zarówno kinematografii PRL-u, jak i kina po roku 1989. Warto jednak zwrócić uwagę, że niemal zawsze brało pod uwagę także społeczne oczekiwania. Zdawano sobie sprawę, że próba narzucenia widzom sensów całkowicie sprzecznych ze zbiorowymi przekonaniem najczęściej bywa nieskuteczna. Kino bez wątplenia miało wpływ na postrzeganie II wojny światowej, przyczyniało się do formowania jej społecznych wyobrażeń, ale też respektowało istniejące w społeczeństwie stereotypy i resentymenty oraz aktualne nastroje. Jak pisał Robert Traba, bardzo często trudno wyznaczyć „granicę między propagandą i świadomą, odgórną manipulacją a autentycznym zaangażowaniem społecznym i emocjonalnym związkiem z przeszłością jakiejś społeczności”. W wystąpieniu omówię wybrane przykłady, wskazując na relacje między oddziaływaniem kina i potrzebami odbiorców w kontekście filmowych wizerunków wojny.

prof. dr hab. Agnieszka Ogonowska
Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, Katedra Mediów i Badań
agaogonowska@poczta.onet.pl

Wykład plenarny: "Filmowe "Narracje Migrantów" i ich rola w edukacji antydyskryminacyjnej na studiach wyższych."

Seria filmowa "Narracje Migrantów" powstała dzięki staraniom Fundacji na rzecz Różnorodności Społecznej. Składa się ona z krótkich filmów, w których - w roli narratorek i narratorów - występują osoby, które doświadczyły migracji i jej skutków społecznych, politycznych, kulturowych, ekonomicznych. Próbuje znaleźć swoje miejsce w nowej ojczyźnie, w nowym systemie społecznym. Bycie migrantem jest nie tylko realną sytuacją ale także stanem umysłu, który może prowadzić do wielu problemów adaptacyjnych. W filmach poruszane są m.in. zagadnienia: dostępu do edukacji, relacji rodzinnych, tożsamości kulturowej czy polityki migracyjnej i integracyjnej w Polsce. Osobne zagadnienie stanowią dzieci z doświadczeniem migracyjnym. W wystąpieniu zostaną ukazane strategie wykorzystania tych materiałów w edukacji antydyskryminacyjnej na studiach wyższych.

dr Michał Brol
Uniwersytet Śląski w Katowicach
michal.brol@us.edu.pl

dr Agnieszka Skorupa
Uniwersytet Śląski w Katowicach
agnieszka.skorupa@us.edu.pl

Wykład plenarny: "Niech moc będzie z Wami, czyli jaka jest siła oddziaływania filmu?"

Filmowe przykłady poczynając od pierwszych filmów braci Lumière, poprzez "Szczęki" po współczesne serie kryminalne pozwolą uporządkować sposób patrzenia na siłę oddziaływania filmu. Chociaż może mieć ona indywidualny charakter, to tytuł trzeciej edycji konferencji skłania nas by przyjrzeć się szczególnie społecznej roli filmu i tego w jaki sposób postrzegamy bardziej masowe jego oddziaływanie. Podczas wystąpienia zastanowimy się, jakie są tego szanse i zagrożenia, a studium przypadku stanowić będzie ekranowa przemoc. Jaki jest związek jej oglądania z występowaniem agresji i przemocy w życiu codziennym i dlaczego istnieje tak duże przekonanie o tego typu zależności? Analiza badań i krytyczne odwołanie się do słynnego eksperymentu Alberta Bandury z lat 60. pozwoli rzucić więcej światła na omawianą tematykę.

prof. dr hab. Grażyna Stachówna
Uniwersytet Jagielloński, Instytut Sztuk Audiowizualnych
grazyna.stach@uj.edu.pl

Wykład plenarny: "Jańcioland - azyl filmowy."

W moim wystąpieniu opowiem słuchaczom o idei polskich azylów filmowych, które umieszczone były przez twórców w różnych miejscach i czasach, a służyły im samym oraz widzom jako zapisy nostalgicznych wspomnień, skarbcze mitów narodowych i rodzinnych, schronienia przed opresyjną rzeczywistością. Wybrany przykładem stanie się Jańcioland stworzony przez Jana Jakuba Kolskiego (ur. 1956) w ośmiu jego filmach fabularnych, Pogrzeb kartofla (1990), Pograbeł (1992), Magneto (1993), Jańcio Wodnik (1993), Cudowne miejsce (1994), Grający z talerza (1995), Szabla od Komendanta (1995), Historia kina w Popielawach (1998), oraz trzech krótkometrażowych, Umieranko (1984), Ładny dzień (1988) i Ojdadana (1996). Nazwa Jańcioland została utworzona – na wzór Disneylandu – w intencji ironicznej, a nawet prześmiewczej. Najpierw używana była tylko w języku mówionym, potem także pisany w recenzjach krytyków, którzy chcieli okazać lekceważenie dla tzw. „kolszczyzny” i radykalnie zdystansować się wobec wypracowanego przez reżysera autorskiego stylu filmowego. Z mijającymi latami dokonała się jednak swoista leksykalizacja nazwy Jańcioland. Stopniowo traciła ona ironiczne zabarwienie – jak queer, camp czy Bollywood – a zyskiwała coraz bardziej nobilitujące, by wreszcie stać się pozbawionym emocjonalnego wyróżnika określeniem stosowanym w dyskursie akademickim. Kolski stworzył swój Jańcioland jako oryginalne uniwersum filmowe – wyjątkowe w historii polskiego kina – osadzone w określonym pejzażu, zaludnione niezwykłymi mieszkańcami, mające własną historię, tradycję i mitologię, emanujące ujmującą aurą i specyficznym urokiem.

dr Konrad Maj
Uniwersytet Humanistycznospołeczny SWPS, Warszawa
kmaj@swps.edu.pl

Wykład plenarny: "Zobaczyć znaczy uwierzyć".

Wzrok u ludzi jest najważniejszym zmysłem. Zdecydowana większość bodźców ze świata zewnętrznego dociera do nas przez oczy. Współczesny człowiek żyje w kulturze audiowizualnej, gdzie obraz ma pozycję dominującą. Rozwój technologii pozwala na nagrywanie, montowanie filmów, wprowadzanie różnych korekt, praktycznie przez każdego. Ponadto, dzięki Internetowi mamy do czynienia z ogromnymi możliwościami dystrybucji przekazu. A zatem narzędzie wpływu jakim jest obraz, zyskało moc masowego rażenia. Fragmentaryczność przekazu, powierzchowność odbioru, a także cele nadawców i odbiorców stanowią podglebie dla tzw. fake news. Referat stanowić będzie analizę tego zjawiska wraz z przytoczeniem badań własnych dotyczących dezinformacji. Projekt badawczy miał na celu sprawdzenie jakie skutki dla postaw przynosi prezentacja w materiale wideo dodatkowych pasków informacyjnych i obrazów przy równoległym nadawaniu informacji audio (voiceover), które w niektórych warunkach stoją we wzajemnej sprzeczności treściowej. Zaobserwowano, zgodnie z przewidywaniami, że pozytywne obrazy poprawiły ocenę bohatera filmu, a negatywne obniżyły ją, ale co ciekawe - paski z pozytywną treścią pogarszały odbiór społeczny, a z negatywną poprawiły go.

Dawid Bałutowski
BCB Szkolenia Coaching
dawid@bcb-szkolenia.pl

Wykład plenarny: " Pogadajmy o tym. Jak prowadzić warsztaty z młodzieżą wykorzystując film fabularny?".

W trakcie wystąpienia przedstawię krótko wpływ kina na widz na 3 poziomach – poznawczym, emocjonalnym i motywacyjnym. Podzielę się ze słuchaczami opracowaną przeze mnie strukturą warsztatów z wykorzystaniem filmów fabularnych, które krok po kroku pozwolą wychowawcy, trenerowi, czy psychologowi przejść od rozmowy o wrażeniach i emocjach, przez lepsze zrozumienie siebie uczestników, aż po konkretne pomysły i plany działania. Wreszcie przedstawię listę najważniejszych umiejętności i narzędzi moderatora warsztatów grupowych, które sprawiają, że praca z filmem będzie maksymalnie efektywna.

STRESZCZENIA WYSTĄPIEŃ W SESJACH TEMATYCZNYCH

SESJA 1. Dobre praktyki

mgr Anna Równy
Uniwersytet Gdański/Nowe Horyzonty Edukacji Filmowej
annarowny@wp.pl

„Więcej niż lekcja-więcej niż kino. Społeczne horyzonty edukacji filmowej NHEF.”

Słowa kluczowe:

edukacja filmowa, dojrzewanie społeczne, kompetencje społeczne, NHEF

Abstrakt:

Projekt NHEF od 14 lat stawia sobie za cel wsparcie pedagogów w zadaniu edukowania i wychowywania dzieci i młodzieży. Prezentuje ofertę filmów i narzędzi edukacji filmowej, które odnoszą się do podstawy programowej obowiązującej w szkołach (Preambuła z 2017 roku) oraz dostarczają wiedzy na temat najważniejszych zagadnień współczesności i refleksji na temat wartości europejskich. Na cykle składają się filmy, stanowiące dodatkowe źródło wiedzy na temat relacji społecznych i zmian otaczającego świata. Dodatkowo zaproponowane pozycje filmowe to idealne uzupełnienie listy lektur szkolnych i tekstów kultury. Tematyka obrazów wizualnych obejmuje wyzwania występujące na każdym etapie życia, a w szczególności istotne w wieku dorastania. Żaden z filmów nie zawiera agitacji ideologicznej i jednostronnej prezentacji danego zagadnienia. Ich zadaniem jest pobudzać do refleksji, zachęcać do krytycznego myślenia, weryfikowania informacji, kształtowania własnych poglądów i empatii. Sceny, które mogą generować wątpliwości wychowawcze, są omawiane na prelekcjach przed seansami i opisywane w analizach psychologicznych, przygotowywanych do każdego filmu adresowanego dla ucznia do 15. roku życia. Jako koordynatorka merytoryczna NHEF, współautorka projektu i metodyczka edukacji filmowej, skupię się na ukazaniu, w jaki sposób kształtujemy kompetencje społeczne dzieci i młodzieży oraz jak odnosimy się do kompetencji kluczowych określonych przez Parlament Europejski i Radę UE. Przedstawię klucz, którym kierujemy się przy wyborze filmów do projektu, omówię przykładowe materiały dydaktyczne tworzone do omawianych filmów, uzasadniając wybór zagadnień, tematów, metod i celów lekcji. Odniosę się do tytułów realizujących społeczną rolę filmu, eksponując aspekty społeczne istotne w rozwoju dzieci i młodzieży.

mgr Katarzyna Sosnowska
Filmoteka Narodowa – Instytut Audiowizualny
katarzyna.sosnowska@fina.gov.pl

„Film jako medium społecznej komunikacji. Doświadczenia programu Filmoteka Szkolna”

Słowa kluczowe:

film, edukacja filmowa, komunikacja

Abstrakt:

Film jako zjawisko społeczne i kulturowe oferuje wiele możliwości wykorzystania go w działaniach edukacyjnych – to przesłanie już od 10 lat przyświeca twórcom Filmoteki Szkolnej. W świadomie dobranym repertuarze programu, szeroko rozumiana problematyka społeczna stanowi tematykę bardzo wielu dzieł, dzięki czemu filmy z Filmoteki Szkolnej można traktować nie tylko jako element kształtujący rzeczywistość społeczną, ale przede wszystkim narzędzie jej poznania i dekonstrukcji. Nauczyciel w zależności od swojego przygotowania, opierając się na materiałach Filmoteki Szkolnej, ma do wyboru wiele metod i technik pracy. Może wskazywać w utworach filmowych ilustracje konkretnych zagadnień, a podczas omówienia akcentować ich walory poznawcze, wychowawcze, estetyczne czy emocjonalne. Może również wyjść poza traktowanie sztuki filmowej jako „nośnika” przekazu pożądanych treści i pozwalając młodzieży na twórczą reinterpretację dziedzictwa kulturowego, zaprosić uczniów do dialogu z tekstem filmowym – interakcji, podczas której powstają nowe znaczenia. Wreszcie, wykorzystując w edukacji filmowej pracę metodą projektu, może rozwijać kompetencje społeczne uczniów, m.in. kształtować umiejętności komunikacji i pracy zespołowej.

mgr Grzegorz Więclaw
Głowa Rządu
grzegorz.wieclaw@gmail.com

„Jak wykorzystać film w świecie sportu?”

Słowa kluczowe:

sport, trening mentalny, psychoedukacja

Abstrakt:

W codziennej pracy psychologa sportu często wykorzystuję film jako narzędzie. Zgodnie z łacińską sentencją *verba docent, exempla trahunt* (słowa uczą, przykłady pociągają), dobrze opowiedziana historia czasem potrafi skuteczniej dotrzeć do umysłów zawodników i trenerów, niż najlepszy psycholog (np. Więclaw, 2013). Wiele filmów w znakomity sposób ilustruje istotne mechanizmy psychologiczne (por. Fortuna i Pisarek, 2017), a to świetny załączek do rozmowy, dyskusji i psychoedukacji. Dodatkowo w świecie sportu, film może promować określone wartości (np. postawę *fair-play*), a także być źródłem motywacji i inspiracji do wytrwałości we własnych działaniach i dążeniach (Więclaw, 2013). Szczególnie ciekawe może być zastosowanie edukacji przez film w środowisku sportu dzieci i młodzieży. W ramach tej prelekcji podzielę się dobrymi praktykami wykorzystania filmów i fragmentów filmów we współpracy z Ośrodkiem Szkolenia Piłki Ręcznej przy XI Liceum Sportowym w Gliwicach, gdzie od 2015 roku prowadzę dedykowany przedmiot uzupełniający pt. "psychologia w sporcie". Omówię przykładowe filmy, które znajdują się u mnie w podstawie programowej, a także pokażę w jaki sposób odnoszę konstrukty psychologiczne do konkretnych tytułów.

mgr Anna Pudrzyńska
Uniwersytet Śląski w Katowicach
a.pudrzynska@gmail.com

„Filmy animowane w edukacji wczesnoszkolnej - refleksje własne.”

Słowa kluczowe:

film, edukacja, przedszkole, animacja

Abstrakt:

Prezentacja dotyczy filmu animowanego w edukacji przedszkolnej. W oparciu o doświadczenia własne oraz przeprowadzone badania pilotażowe postaram się przybliżyć odbiorcom temat zastosowania filmów animowanych jako środka dydaktycznego oraz zaprezentować wybrane przeze mnie filmy jako doskonały przykład wartościowych filmów dla dzieci, które zastosowałam w swojej praktyce zawodowej w ramach projektów „W krainie tolerancji” oraz „W krainie przyrody”.

Franciszek Stefanek
Uniwersytet Śląski w Katowicach
tyrusxl@gmail.com

Refleksyjność w pracy z filmem.

Słowa kluczowe:

Refleksyjność, Film, Narzędzie

Abstrakt:

1) Dlaczego warto zająć się analizą teoretyczną zagadnienia refleksyjności?

Z jednej strony, tematyka refleksyjnego myślenia była już poruszana dawno, w 1933 roku Dewey zdefiniował to pojęcie. Za nim w rozważaniach poszli inni badacze, tacy jak Schön w 1983 czy J. Mezirow w roku 1991. Koncepcja Mezirowa zdaje się szczególnie podobać współcześnie, i nauczycielom i badaczom, czego świadectwem jest fakt, iż zainspirowała ona do stworzenia na jej podstawie (oraz elementów pracy Deweya nad refleksyjnością) kwestionariusza mającego mierzyć tę właśnie refleksyjność u studentów biorących udział w różnego rodzaju kursach. Kember i jego współpracownicy (autorzy tego kwestionariusza), zwracają uwagę na spory potencjał jeśli chodzi o zastosowanie tego narzędzia i koncepcji refleksyjnego myślenia, wskazując na to jak ważnym jest posiadanie dobrze rozwiniętego refleksyjnego myślenia w przyszłej pracy zawodowej. Mimo tego, że temat refleksyjności nie jest sam w sobie nowy, to konstrukt jest nie do końca zoperacjonalizowany, badacze prezentują bardzo różne sposoby jego rozumienia, a dotychczasowe narzędzia do jego pomiaru mają ograniczenia aplikacyjne wymagają np. weryfikacji psychometrycznej i nie są dostatecznie uniwersalne tak, żeby mierzyć za ich pomocą np. zjawiska refleksyjnego oglądania filmów.

2) Dlaczego warto zgłębiać wiedzę z zakresu psychologicznej pracy z filmem?

Współcześnie rozwijającą się prężnie dziedziną jest psychologia filmu. Filmy czy seriale, z jednej strony mają znaczące miejsce w codziennym życiu wielu ludzi, czego dowodem jest rosnąca popularność takich platform jak Netflix. Z drugiej strony, film jest narzędziem wykorzystywanym szeroko w edukacji, profilaktyce i terapii. W wielu przypadkach osoby pracujące z filmem robią to intuicyjnie, brakuje bowiem dostatecznej ilości przesłanek empirycznych jak robić to efektywnie. Narzędzie służące pomiarowi refleksyjnego oglądania filmów miałyby szerokie zastosowanie w praktyce społecznej, mogłoby też podnieść jakość pracy osób na co dzień wykorzystujących to medium do swoich działań.

mgr Sylwia Wojtysiak
Wielkopolskie Centrum Szkoleń i Psychoterapii
Poznański Ośrodek Psychoterapii Integratywnej
Psychoterapeutyczny Klub Filmowy
sylwia.wojtysiak@gmail.com

„ Kim jest obraz? O dziele i jego twórcy.”

Słowa kluczowe:

odpowiedzialność, odbiór, przekaz, dzieło, obraz, twórca, widz, uczestnik

Abstrakt:

Głównym celem mojej prezentacji jest rozważanie na temat granic. Chciałabym razem ze słuchaczami pochylić się nad takimi zagadnieniami jak: co to znaczy, że istnieje twórca dzieła, kim jest twórca, czym i o czym jest dzieło oraz kto o tym decyduje. Chciałabym przyjrzeć się takim założeniom jak: 1. Odpowiedzialność twórcy filmowego za widza - jednostkowo i społecznie, 2. odpowiedzialność twórcy za współtworzących dzieło, 3. odpowiedzialność twórcy za samego siebie. W związku ze zwiększającą się wiedzą dotyczącą filmu, jej coraz większej i ściślejszej współpracy z wiedzą z dziedziny psychologii i psychoterapii, chciałabym przyjrzeć się tym razem osobie twórcy filmu. Zmieniającą się rolą filmu i świadomości widzów, a także zmiana w sposobie odczytywania obrazów narzuca konieczność zajęcia się tematem odpowiedzialności za powstałe dzieła. Rozważania chciałabym oprzeć między innymi na takich filmach jak Touch me not, Ostatnie Kuszenie Chrystusa, Kler, 53 Wojny, Juno, Porozmawiajmy o Kevinie czy serial "Opowieści podręcznej". Coraz częściej oglądając film zadaję sobie pytanie - czy widz próbuje odgadnąć intencję autora, czy raczej sam nadaje znaczenie obrazowi. A także czy jedno lub/i drugie są w ogóle możliwe. A także to, kto bierze finalnie odpowiedzialność za efekt powyższych. Może sam Stwórca? No właśnie - kto, czyli czyj to obraz, kto jest obrazem, kim jest obraz...

SESJA 2. Film jako lustro zjawisk społecznych 1

dr hab. Ewelina Konieczna
Uniwersytet Śląski w Katowicach
ewelina.konieczna@us.edu.pl

„Film w dialogu międzykulturowym.”

Słowa kluczowe:

film, dialog międzykulturowy, edukacja międzykulturowa

Abstrakt:

Kino najnowsze, zarówno fabularne jak i dokumentalne, nie stroni od poruszania bieżących problemów społecznych czy politycznych, włączając się do aktualnych dyskusji na temat zróżnicowania kulturowego, etnicznego oraz problemu migracji. Filmy realizowane zwłaszcza w ostatniej dekadzie pokazują wieloaspektowość zjawiska międzykulturowości, ich twórcy zabierają głos temat polityki migracyjnej czy edukacji międzykulturowej. Różnorodność kulturowa Europy stanowi ogromne wyzwanie nie tylko dla współczesnych państw i ich rządów, ale także dla społecznie zaangażowanych filmowców. Kino odgrywa istotną rolę w uświadamianiu Europejczykom znaczenia dialogu między kulturami, rozmaicie prezentując tematykę, dotyczącą wielokulturowości, odmienności etnicznych, czy kryzysu migracyjnego. Zgodnie z przyjętym założeniem film może być pomocny w kształtowaniu postaw otwartości na świat opartych na uniwersalnych wartościach oraz na szacunku do odmienności kulturowej i etnicznej. Może być też narzędziem dialogu międzykulturowego, służącym budowaniu otwartego i zróżnicowanego społeczeństwa. Mimo, że filmy bezpośrednio nie przyczyniają się do zmian społecznych, to mają potencjał ich inicjowania przez moc kształtowania ludzkiej wrażliwości, opinii, poglądów, czy postaw. Celem rozważań będzie refleksja nad rolą filmu w dialogu międzykulturowym oraz prezentacja wybranych filmów ilustrujących problemy związane z komunikacją międzykulturową.

dr hab. Radosław Domke
Uniwersytet Zielonogórski
r.domke@o2.pl

„Obraz władzy i prominentów w filmie PRL po Marcu'68.”

Słowa kluczowe:

Polska Ludowa, kinematografia, społeczeństwo,

Abstrakt:

Referat będzie wielowątkowy. Władza będzie ukazana jako odrębny motyw społeczny, z bardziej ogólnopolskiej perspektywy, niejako podłóg schematu: „my” – „oni”. Inną perspektywą będzie ukazanie patologii towarzyszącej konkretnym ludziom władzy w strukturach terenowych, zarówno sekretarzom partyjnym, dyrektorom przedsiębiorstw, jak i naczelnikom gmin. W swojej analizie zamierzam skupić się na kinowych filmach fabularnych, jednak odniosę się również do seriali i filmów telewizyjnych.

mgr Joanna Mytnik
Uniwersytet w Białymstoku
j.mytnik@uwb.edu.pl

„Społeczny wymiar działań wybranych bohaterów filmów animowanych.”

Słowa kluczowe:

Bohater filmu animowanego, animowana baśń, zagadnienia społeczne, edukacja, filmoterapia

Abstrakt:

Bohaterowie filmów animowanych prezentują różnorodne postawy, poglądy i zagadnienia, w tym także problemy o charakterze społecznym. Wielu animowanych bohaterów ukazywanych jest jako nośniki aprobowanych społecznie cech charakteru, posiadających ważną do spełnienia misję, bądź walczących o wyższe dobro. Należy podkreślić, że bohater filmowy, jako kluczowy składnik opowiadania filmowego stanowi centrum kierowania uwagi przez widza. Jego całościowy odbiór wraz z niesionymi ze sobą wartościami, normami oraz zasadami okazuje się być skutecznym narzędziem pracy podczas prowadzonych czynności edukacyjnych i terapeutycznych. Dzięki podjęciu rozważań dotyczących społecznego wymiaru działań na przykładzie poszczególnych animowanych bohaterów, możliwe jest dostrzeżenie powagi ukazywanych zagadnień we wciąż niedocenianych, niesłusznie uznawanych za „dziecinne”, filmach animowanych. Rozwinięcie niniejszego tematu jest efektem samodzielnie przeprowadzonych badań nad przesłaniem animowanych dzieł o charakterze społecznym.

mgr Magdalena Sitko-Dominik
Uniwersytet Śląski w Katowicach
magdalena.sitko-dominik@us.edu.pl

„Altruści czy egocentrycy? Obraz Milenialsów w wybranych dziełach Terrence’a Malicka.”

Słowa kluczowe:

przynależność generacyjna, kultura globalna, system wartości, wczesna dorosłość

Abstrakt:

Kinematografia w wyniku globalizacji kultury w znaczący sposób przyczynia się do upowszechnienia wartości kultur indywidualistycznych, które zostają przyswojone w ramach socjalizacji. Nastawienie na realizację własnych celów, kult młodości, konieczność dokonywania zmian oraz osiągnięcia sukcesu w wyniku rywalizacji sprawia, że określenie własnej tożsamości w świecie nieograniczonych możliwości, stanowi wyzwanie dla osób w okresie wczesnej dorosłości. W trakcie wystąpienia weryfikacji poddane zostaną popularne przekonania na temat Milenialsów oraz posiadanego przez nich systemu wartości na przykładzie wybranych dzieł Terrence’a Malicka. Ponadto rozpatrywane będą konsekwencje internalizacji systemu wartości proponowanego przez współczesną kulturę dla jednostki oraz w szerszym kontekście dla społeczeństwa w oparciu o przegląd dotychczasowych analiz na temat wpływu przynależności generacyjnej na funkcjonowanie psychospołeczne młodych dorosłych, jak również o wyniki badań własnych na temat postaw wobec miłości osób w okresie wczesnej dorosłości.

mgr Aleksandra Drabina-Różewicz
Uniwersytet Wrocławski
oladrabina@gazeta.pl

"Tell me something, boy..." – iteracje i nowe tropy współczesnej męskości w filmie "A Star Is Born".

Słowa kluczowe:

męskość, film, znaczenia, symbole, semiologia

Abstrakt:

Wystąpienie będzie próbą rekonstrukcji procesu nadawania znaczeń męskości i refleksji nad funkcjonowaniem jej symbolicznych tropów w portrecie głównego bohatera filmu „A Star Is Born” z 2018 roku w reżyserii Bradleya Coopera. Specyfikę doboru niniejszego tematu opieram na założeniu, iż film ten należy do tych, które jednocześnie w konwencjonalny i przełomowy sposób podejmuje problematykę dynamiki płci, konstruując zapadający w pamięć odbiorców rys postaci o tożsamości łączącej paradygmaty tradycyjnej i nowej męskości. Studium przypadku i semiologiczna analiza relacji między znakami – obrazami oparta na refleksjach R. Barthesa (2000), U. Eco (1996) oraz G. Rose (2010) posłużą odtworzeniu fragmentów społecznego postrzegania, definiowania i prezentowania męskości w portrecie postaci Jacksona Maine’a. Bazując na metodologii i doświadczeniu analitycznym z zrealizowanych badań własnych, postaram się wyeksponować i odsłonić znaczenia obrazu męskości w filmie „A Star Is Born”, co traktuję jako przyczynek do dalszych analiz. Nie pomijając społeczno – kulturowych uwarunkowań popularyzacji współczesnej wersji historii opowiedzianej po raz pierwszy w roku 1937, potraktuję obraz męskości w „A Star Is Born” jako symboliczną przestrzeń eksponowania, współistnienia i poddawania rewizji przemian modeli męskich tożsamości. Postaram się także wykazać, jak wielki potencjał tkwi w socjologicznej interpretacji treści filmów, zwłaszcza w naukowych analizach znaczeń ukutych wokół płci i seksualności.

Agata Celejewska
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
agacel@st.amu.edu.pl

Mateusz Pluskota
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
mateuszpluskota97@gmail.com

"Rozwinąłeś przede mną klawiaturę pianina z milionem klawiszy"- kim jestem i gdzie jest moje miejsce?

Abstrakt:

Główna teza wystąpienia: Film może być prezentowany młodym ludziom budującym tożsamość indywidualną i społeczną, ale także tym, którzy utracili swoje korzenie. Treść wystąpienia Ja, czyli kto? To jedno z najważniejszych pytań, które stawia sobie każdy z nas, i na które poszukuje odpowiedzi. Pytanie o tożsamość. Kiedy ono pada? Na czym polega odpowiedź? Gdzie tej odpowiedzi szukamy? Jesteśmy szczęśliwcami, jeśli obok mamy są osoby, w otoczeniu których się wychowaliśmy, niosące za sobą bagaż historii, która jest częścią naszego „Ja”. Buduje to poczucie własnego istnienia i poczucie bycia sobą. Dopóki mamy do opowiedzenia historię- istniejemy. Jednak bywa i tak, że w naszą historię nikt nie chce wierzyć, tak jak w historię bohatera filmu: „1900- Człowiek legenda”. Bohatera, który słyszał: „ on nigdy nie istniał”. Bohatera, który nazwany został od roku, w którym się urodził. Czy mimo tak traumatycznego zdarzenia, jakie nazaczyło bohatera od najmłodszych lat zdoła zbudować swoją tożsamość? –próba analizy własnej. Podłoże teoretyczne rozważań: Podłożem teoretycznym jest koncepcja rozwojowa uwzględniająca konstrukt, jakim jest poczucie tożsamości ujmowane w aspekcie społecznym, relacyjnym, normatywnym i rozwojowym. Główne wnioski z wystąpienia: Wystąpienie pokazuje, że człowiek mimo nieznajomości swoich korzeni może budować swoją tożsamość i historię. Nawet w rzeczywistości, która ogranicza się do bezkresu oceanu, klawiatury pianina, okrętu- można znaleźć siebie.

SESJA 3. Film i psychopatologia 1

mgr Katarzyna Słania
Uniwersytet Śląski w Katowicach

W labiryncie rodzinnych zawirowań na przykładzie filmu „Tato”.

Słowa kluczowe:

rodzina, dobro dziecka, postawy rodzicielskie, dysfunkcjonalność rodziny

Abstrakt:

Rodzina jako najmniejsza komórka społeczna stanowi dla dziecka podstawowe środowisko socjalizacyjne i wychowawcze. Spełnia też szereg funkcji, dlatego istotne jest, aby jej funkcjonowanie było właściwe, jednakże jak pokazują badania i statystyki, nie zawsze tak jest. Wraz z przemianami społeczno-kulturowymi zmiany dotyczą również kształtu i egzystencji polskich rodzin, a przejawiają się m.in. konfliktem ról w relacjach rodzinnych, spadkiem trwałości małżeństw, spadkiem dzietności, czy upowszechnieniem indywidualizmu (koncentracji na „Ja”, zamiast jak było to kiedyś na „My”). Podczas swojego wystąpienia opierając się na dotychczasowej literaturze przedmiotu i badaniach, dokonam przeglądu i syntezy zjawisk (dysfunkcji) współczesnej rodziny wykorzystując do tego film „Tato”. Tematyka ta jest ważna ze społecznego punktu widzenia, dlatego postaram się przybliżyć rodzinne realia, które dalekie są od ideału, a w sytuacjach kryzysowych dobro dziecka nie zawsze jest priorytetowe. Wskażę jak choroba, rozwód, praca, przekładają się na splot niekorzystnych zdarzeń i kształtowanie niewłaściwych postaw rodzicielskich, a niedoskonałości systemowe wzmacniają pasmo niepowodzeń. Dla lepszego zobrazowania problematyki wykorzystam również badania własne.

mgr Małgorzata Dudek
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
malgorzata.renata@wp.pl

„Problematyka zdrowia psychicznego ujęta w filmowym przekazie medialnym na przykładzie
"Przerwanej lekcji muzyki" Jamesa Mangolda.”

Słowa kluczowe:

zaburzenia psychiczne, stereotypy, media, film

Abstrakt:

Pomimo postępu naukowego, wiele ludzi nadal bagatelizuje i stereotypizuje problem zaburzeń psychicznych i emocjonalnych. Niestety wciąż niewiele mówi się o drodze, przez którą musi przejść osoba zanim zdecyduje się na leczenie bojąc się narażenia na społeczny ostracyzm. Bardzo ważną funkcję spełniają tu media, które mają wielki wpływ na kreowanie wyobrażeń społeczeństwa na powyższe zagadnienia. Film jest medium bardzo mocno trafiającym do szerokiego grona odbiorców. Poza funkcją rozrywkową, nierzadko dostarcza wielu cennych informacji z różnych dziedzin życia - ma wpływ na kształtowanie postaw. Jak wiadomo, jest on wytworem artystycznym i rządzi się swoimi prawami. W delikatnych przypadkach ważny jest jednak umiar w przedstawianiu pewnych treści, tak by nie odbiegały one znacząco od rzeczywistości i nie były krzywdzące dla określonych grup osób. Poprzez łatwy przekaz i szeroki zakres odbiorców, film może stać się cenną pomocą w walce ze stereotypizacją i stygmatyzacją. Artykuł pochyla się nad zrealizowanym dwadzieścia lat temu utworem audiowizualnym w reżyserii Jamesa Mangolda „Przerwana lekcja muzyki” (Girl, interrupted). Znany jest on szerokiemu gronu odbiorców, dlatego też warto zastanowić się nad przekazywanymi przez niego treściami. Filmy przedstawiające problemy natury psychicznej mają wpływ na otwieranie nowej perspektywy badań nad komunikacją widz – dzieło filmowe. Artykuł prezentuje wyniki własnej analizy autora, w oparciu o dostępną literaturę.

mgr Dorota Dąbrowska
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
dkdabrowska@gmail.com

„Obrazy otyłości jako problemu społecznego we współczesnym filmie fabularnym.”

Słowa kluczowe:

otyłość, film, akceptacja, patriarchy, perswazja

Abstrakt:

W refleksji nad społecznym zaangażowaniem filmu nie sposób przeoczyć samej kwestii sposobów podejmowania problemów społecznych w obrębie przekazów fabularnych. W pewnym sensie jako film społecznie zaangażowany określić możemy każdy, który dotyka problemów społecznych i ukazuje je nie jako tło wydarzeń, a jako zjawiska złożone, nieoczywiste, wymagające namysłu. Otyłość stanowi dość nietypowy problem społeczny, gdyż w porównaniu do zagadnień takich jak np. homofobia, antysemityzm, wykluczenie bezdomnych etc. dotyczy w większym stopniu doświadczenia jednostkowego, nie jest problemem tak bardzo społecznie szkodliwym i wyrazistym jak inne. Poświęcenie temu problemowi uwagi jest istotne, bo pozwala uwidocznić przydatność analizy filmów koncentrujących się na doświadczeniu indywidualnym dla rozumienia problemów społecznych. Interesujące jest, w jaki sposób filmy dotyczące zagadnienia otyłości traktują to zagadnienie, w jakiej perspektywie je interpretują – czy dowartościowują optykę widzenia otyłości jako negatywnego zjawiska określanego przez brak zdolności do samokontroli i troski o zdrowie, czy akcentują psychologiczne podłoże problemu, przyczyny otyłości, czy też zwracają uwagę na uwikłanie sposobu postrzegania własnego ciała w kontekst kultury okulocentrycznej, patriarchalnej - ? Przedmiotem analizy w ramach wystąpienia będą wybrane filmy współczesne dotyczące zagadnienia otyłości (m. in. Super size me; Hej, Skarbie; Królowa XXL; Prawdziwe kobiety są zaokrąglone; Grubasy; Disfigured; Jestem taka piękna; Raj: Nadzieja; Cukiereczek). Refleksja zawarta w wystąpieniu będzie również obejmować próbę odpowiedzi na pytanie, czy zawarte w filmach obrazy potraktować można jako sugestywne, przemawiające do świadomości odbiorcy, narzucające określony sposób rozumienia problemów czy też raczej jako skłaniające jedynie do namysłu, otwierające pole różnorodnych interpretacji.

mgr Sylwia Kozarzewska
Uniwersytet Warszawski
koziulec@gmail.com

Obraz Tomasza Beksińskiego i jego rodziny na podstawie filmu "Ostatnia rodzina".

Słowa kluczowe:

Beksiński, rodzina dysfunkcyjna, Ostatnia rodzina, zaburzenia psychiczne

Abstrakt:

W dzisiejszych czasach badanie kultury i sposobu jej odbioru jest szczególnie istotne, gdyż nie ma sposobu na uniknięcie jej oddziaływań. To z książek, filmów i memów ludzie dowiadują się o tym, jaki jest świat. To właśnie kultura kształtuje obraz zaburzeń psychicznych. Z roku na rok zwiększa się ilość osób zaburzonych. Mimo iż informacje o zaburzeniach docierają do coraz większej grupy odbiorców, w społeczeństwie polskim od wielu lat są one tematem tabu. Tym bardziej, jeśli dotyczą one osoby, która dla wielu ludzi jest autorytetem. Główną tezą wystąpienia jest twierdzenie, że społeczeństwo mimo wielu kampanii profilaktycznych nadal obawia się zjawiska jakim jest zaburzenie psychiczne, szczególnie gdy dotyczy ono osób publicznych, posiadających społeczne zaufanie. Wystąpienie podzielone jest na dwie części. W pierwszej z nich omówione zostaną fragmenty filmu świadczące o dysfunkcji w rodzinie Beksińskich, a także zanalizowany zostanie obraz Tomasza pod kątem jego problemów psychicznych. W drugiej natomiast ukazana zostanie reakcja społeczeństwa na sposób przedstawienia rodziny w filmie. Zainteresowaniami naukowymi autorki wystąpienia są zaburzenia psychiczne w perspektywie biograficznej oraz ich obraz we współczesnym społeczeństwie. Wystąpienie opierać się będzie na badaniach własnych, głównie analizy dyskursu „Ostatniej rodziny”.

Justyna Górka
Uniwersytet Śląski w Katowicach
justyna.g@opoczta.pl

Martyna Grobosz
Uniwersytet Śląski w Katowicach
martyna.grobosz@o2.pl

„Filmy fabularne a utrwalone przekonania na temat chorób psychicznych u młodzieży w wieku 11-13 lat.”

Słowa kluczowe:

zaburzenia psychiczne, młodzież, myślenie krytyczne, film, media społecznościowe

Abstrakt:

Z roku na rok rośnie liczba młodych ludzi cierpiących na depresję i zaburzenia odżywiania. Według Światowej Organizacji Zdrowia do 2020 roku depresja będzie drugą z najczęstszych chorób. W naszym wystąpieniu chcielibyśmy przedstawić wyniki aktualnie prowadzonego badania dotyczącego wiedzy młodzieży w wieku 11-13 lat na temat zaburzeń psychicznych oraz czy ta wiedza pochodzi z filmów fabularnych o takiej tematyce. W ostatnich latach film w szeroko pojętym znaczeniu odgrywa dużą rolę w rozwoju młodzieży. Popularne stają się videoblogi czy filmy krótkometrażowe - mówiące o zaburzeniach. Poprzez badanie chcielibyśmy się dowiedzieć czy młodzi ludzie potrafią krytycznie podchodzić do prezentowanych treści. Dodatkowo nasze badania sprawdzają na ile młodzi ludzie postrzegają film jako wiarygodny transfer wiedzy. Liczymy, że wyniki naszych badań pozwolą na szerokie zastosowanie w profilaktyce szkolnej, a planowane warsztaty z młodzieżą zachęcą ich do poszerzenia swojej wiedzy w zakresie zaburzeń psychicznych ze sprawdzonych źródeł.

SESJA 4. Twórcy

mgr Anna Ratkiewicz
Uniwersytet Gdański
Gdański Teatr Szekspirowski
anratk@wp.pl

„Szekspirowski romans wszechczasów jako przebojowy teledysk, czyli o filmie "Romeo + Julia" Baza Luhrmanna.”

Słowa kluczowe:

Szekspir, kultura, uniwersalizm, popularność, miłość

Abstrakt:

Referat jest próbą opisanie fenomenu jednej z filmowych adaptacji romansu wszechczasów, czyli sztuki Williama Szekspira „Romeo i Julia” – wersji z roku 1996, w reżyserii Baza Luhrmanna, zapisywanej „Romeo + Julia”. Do dziś jest ona chętnie oglądana i ... słuchana. Aktorzy (w tym ówczesna gwiazda filmowa, aktor pozostający do dziś obiektem zainteresowania widzów i krytyków – Leonardo DiCaprio w roli Romea) posługują się językiem oryginału, tj. z XVI wieku, aczkolwiek akcję przeniesiono w czasy współczesne. Romans toczy się nie w Weronie a w Verona Beach, Monteki i Kapuletti są niczym gangi uliczne i walczą ze sobą m.in. z użyciem broni palnej. Muzyka, również współczesna, jest niezwykle eklektyczna (rock, pop, trip-hop) i znakomicie pasuje do obrazu filmowego – oddaje bogaty świat emocji głównych bohaterów: miłość, nienawiść, strach, radość. Część piosenek powstała z bezpośredniej inspiracji słowami Szekspira – wyboru kluczowych kwestii dla muzyków (ówczesnych topowych artystów m.in. Garbage czy Radiohead) dokonywał sam reżyser. Film jest doskonałym przykładem udanego mariażu sztuki wysokiej oraz kultury masowej. Szekspir, tak jak i w czasach elżbietańskich, trafił do szerokiego grona odbiorców – tym razem dzięki filmowemu medium oraz na bazie popularności teledysków prezentowanych w MTV. Referat będzie przeglądem dotychczasowych analiz filmoznawców, ze szczególnym uwzględnieniem roli muzyki dla popularności przekazu obrazu filmowego.

mgr Ewa Serwotka
Fundacja Sportu Pozytywnego
ewa.festina.lente@gmail.com

mgr Aleksandra Zienowicz-Wielebska
Fundacja Sportu Pozytywnego
zienowicza@gmail.com

mgr Pola Weiner
Fundacja Sportu Pozytywnego
pola@weiner.pl

"Współpraca zaczyna się tam, gdzie istnieje świadomość, że jestem zależna od innych, a inni są zależni ode mnie" - teoria ugruntowana Efektywnej Pracy członków zespołu filmowego.

Słowa kluczowe:

współpraca, ekipa filmowa, teoria ugruntowana, psychologia osiągnięć

Abstrakt:

„Współpraca zaczyna się tam, gdzie istnieje świadomość, że jestem zależna od innych, a inni są zależni ode mnie” - teoria ugruntowana Efektywnej Pracy członków zespołu filmowego. Psychologia osiągnięć skupia się na wspieraniu osób zaangażowanych w działania, których istotą jest dążenie do doskonałości oraz na pomaganiu im w osiągnięciu swojego potencjału (Hays, 2006). Konsekwentne dążenie do jak najlepszego wykonania działania oraz odpowiedni, celowy trening są istotne nie tylko w sporcie, ale także w innych dziedzinach osiągnięć, takich jak sztuki sceniczne (Portenga et al., 2011). Jednakże, istnieje niewiele badań, które dotyczą psychologii osiągnięć w dziedzinach sztuki, a niewiele z nich skupia się na potrzebach psychologicznych i złożoności filmowców i ekipy filmowej (np. Mróz, 2015). Celem poniższego badania była eksploracja procesów społecznych i czynników, które wpływają na sprawne działanie ekipy filmowej jako całości, jak również jej poszczególnych członków. W celu zrozumienia funkcjonowania ekipy filmowej z perspektywy psychologii osiągnięć, 20 aktorów, 16 reżyserów, 12 producentów, 6 operatorów kamer, 5 dźwiękowców, 4 kostiumologów, 3 charakteryzatorów, 3 montażystów filmowych, 2 scenarzystów i 2 scenografów wzięło udział w częściowo-ustrukturyzowanych wywiadach. Ponadto, badacze dokonali obserwacji funkcjonowania ekip filmowych podczas wielu planów filmowych. Badanie prowadzone było od 2011 roku. Korzystając z metodologii teorii ugruntowanej (Corbin i Strauss, 2008), dane analizowano przy użyciu liniowego, osiowego i porównawczego kodowania. Rezultatem analiz jest teoria ugruntowana Efektywnej Pracy członków zespołu filmowego, gdzie warunki (np. potrzeba osiągnięcia) oddziałują na czynniki wpływające na efektywną współpracę - z poziomu grupy oraz jednostki (np. komunikacja i pewność siebie). Te z kolei wpływają na jakość współpracy w zakresie produkcji filmowej, rozumianej jako zespołowość, jakość relacji i wytrwałość. Stworzona teoria stanowi pierwszą próbę ujęcia procesów społecznych, które wpływają na funkcjonowanie członków ekipy filmowej, i jest ona oparta na specyfice polskiego środowiska filmowego.

dr Anna Adamus-Matuszyńska
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
adamus@ue.katowice.pl

„Rola filmu w promocji miasta, regionu, kraju.”

Słowa kluczowe:

promocja, marketing, film, tożsamość miejsca

Abstrakt:

Od wielu lat instytucje publiczne wykorzystują działalność public relations komunikując się z różnymi interesariuszami w przestrzeni publicznej. Jednym ze środków komunikowania stał się film, zarówno dokumentalny, jak i fabularny (w tym serialne filmowe). Zależność między filmem a promocją miejsca (miasta, regionu, kraju) jest od wielu lat dobrze zbadana i znana. Film opowiada widzom o konkretnym miejscu pomagając im zbudować wyobrażenie danego miejsca, a jednocześnie dopasowuje się do ich oczekiwań. Czasami film realizowany jest w miejscu atrakcyjnym dla turystów, a czasem film przyczynia się do uatrakcyjnienia miejsca jako destynacji turystycznej. Współcześnie niektóre filmy fabularne czy telewizyjne seriale przyczyniły się do nowej formy aktywności turystycznej jaką jest turystyka filmowa. Można dzisiaj przyjąć tezę, że istnieje relacja między przestrzenią (miejscem), filmem i mediami, które przyczyniają się zarówno do upowszechniania filmu, jak i samego miejsca, gdzie toczy się jego akcja. Taka zależność jest możliwa w czasach, gdy turystyka jest ułatwiona dzięki dostępnym możliwościom przemieszczania się, upowszechnianie symbolicznych treści jest realizowane poprzez coraz to nowe formy komunikowania, a obraz stał się fundamentalnym środkiem przekazu. Celem artykułu jest zaprezentowanie filmu jako narzędzia promocji miejsca. Artykuł odpowiada na następujące pytania badawcze:

- Jakie są przyczyny wykorzystania filmu w działalności promocyjnej miasta, regionu, kraju?
- Jakie znaczenie dla społeczności lokalnej ma umiejscowienie miasta w filmie fabularnym lub dokumentalnym?

mgr Michalina Chamuła
michalina.chamula@gmail.com

„Ciało człowieka a wydarzenia społeczne w twórczości Steve McQuinn'a.”

Słowa kluczowe:

Ciało, Socjologia Ciała, wydarzenia społeczne, Ciało w kulturze, Ciało w filmie.

Abstrakt:

Autorka podjęła próbę opisanie wpływu wydarzeń przedstawionych w twórczości reżysera Steve'a McQuinn'a pod kątem na ukazane w filmach ciała głównego bohatera. Filmy opisane w wystąpieniu ukazują zmieniające się w trakcie ważnych wydarzeń ludzkie ciało. Głód to oparty na faktach film, który przedstawia historię aktywisty organizacji IRA, który walczy o zmianę swojego statusu więziennego na polityczny i w związku z tym rozpoczyna strajk głodowy. Kolejnym przykładem jest film Zniewolony, w którym opisana została również autentyczna historia skrzypka, który zostaje uprowadzony i zmuszony do niewolniczej pracy na plantacji bawełny. Ostatnim filmem opisanym przez autorkę jest Wstyd opowiadający o mieszkańcu Nowego Jorku, który boryka się z uzależnieniem od seksu. W wymienionych wyżej filmach ludzkie ciało jest stawiane na pierwszym planie. Reżyser bardzo dosadnie przedstawia trzy historie bohaterów żyjących w różnych historycznie czasach, przeżywających inne, ważne i traumatyczne wydarzenia, które mają ogromny wpływ na wygląd ich ciała. Wystąpienie opiera się na badaniach własnych, przeprowadzonych na potrzebę wystąpienia. Przeprowadzone badania i tematyka wystąpienia zostały wybrane w nawiązaniu do zainteresowań naukowych autorki związanych z socjologią oraz kulturą popularną.

mgr Kamila Szwarc
Uniwersytet Śląski w Katowicach
szwarckamila@o2.pl

„Potencjał refleksyjny technik dystansacyjnych w filmowej twórczości Michaela Hanekego.”

Słowa kluczowe:

refleksyjność, techniki dystansacyjne, Michael Haneke

Abstrakt:

Tematem referatu będzie przedstawienie i zinterpretowanie zabiegów dystansacyjnych w filmach Michaela Hanekego – w toku autorskiej analizy postawiona zostanie teza, że mają one służyć wspomaganie refleksyjnego odbioru dzieła poprzez zmniejszanie wrażenia sutere („wszycia” w film). Mowa tu m.in. o sposobach wykorzystania gry aktorskiej, dekoracji czy muzyki, ale także o zabiegach w zakresie formalnej warstwy filmu (np. w montażu), czyli w przestrzeni zwykle niewidocznej wprost dla widza (więc budującej znaczenie w pewnym sensie w jego nieświadomości), a tutaj uwidacznianej i uświadamianej. Wprowadzenie brechtowskiego elementu obcości ma wywołać u odbiorcy nastawienie krytyczne wobec wydarzeń i postaci oraz utrudnić identyfikację z bohaterami i całym dziełem filmowym. W kontekście twórczości Hanekego temat ten zdaje się istotny, gdyż w filmach podejmuje on temat sprzeciwu wobec bierności i bezradności wspólnoty, której przeintelektualizowane i niemające pokrycia w rzeczywistości decyzje pogrążają świat w mniej lub bardziej dosłownym kryzysie. Jego dzieła filmowe nie są jedynie komentarzem do aktualnych wydarzeń, lecz podejmują próbę nawiązania dialogu z widzem, traktują go jako interlokutora, aktywny podmiot w procesie odbioru dzieła (sztuki, a może filozoficznego?). Reżyser rezygnuje z oferowania uczestnikom seansu przyjemności wizualnej – jego celem zdaje się być pozostawienie widza po projekcji w poczuciu niesmaku, irytacji, zakłócenia.

mgr Agata Augustynowicz
Centrum Edukacji Filmowej w Wołominie
agata.augustynowicz@lekcje.info.pl

Filmy reklamowe i ich wpływ na modelowanie postaw i zachowań odbiorców.

Słowa kluczowe:

film, reklama, media, edukacja filmowa, edukacja medialna

Abstrakt:

Współczesna kultura audiowizualna charakteryzuje się różnorodnością form przekazu i kanałów komunikacji. Jednym z ciekawszych jej fragmentów jest reklama, bazująca na sztuce multimedialnej. Celem referatu jest pokazanie, że spoty reklamowe, będące krótką formą filmową, mają realny wpływ na modelowanie postaw i zachowań odbiorców. Główną przyczyną takiego stanu rzeczy jest powszechna dostępność i ogromna popularność krótkich komunikatów medialnych. W pracy zwrócono uwagę na warstwę wizualną produkcji, czerpiących z różnych estetyk (takich jak estetyka komiksu, estetyka filmu gatunkowego, viral, nawiązanie do sztuki dawnej i współczesnej). Pokazano mechanizm tworzenia skutecznych filmów promocyjnych, wykorzystujących różne narzędzia perswazji, a także bazujących na emocjach potencjalnych odbiorców. Efektem takiej analizy jest zwrócenie uwagi na zatarcie wyraźnych granic pomiędzy tradycyjnym filmem sprzedażowym, a reklamą pełniącą jednocześnie funkcję pełnowartościowej wypowiedzi artystycznej. To sprawia, że klasyczny mechanizm „nakłaniania do zakupu” coraz częściej wykorzystywany jest w celu zaangażowania odbiorcy, zmiany jego postawy i sposobu myślenia, a także promocji innego stylu bycia. W pracy przedstawiono analizę kilku reklam i kampanii społecznych. Zaprezentowany został sposób wykorzystania ich w projekcie związanym z edukacją medialną młodzieży, w którym szczególna uwaga poświęcona jest zwiększaniu świadomości odbioru komunikantów medialnych.

SESJA 5. Edukacyjna rola filmu

mgr Robert Milczarek
Seans Psychologiczny
robert.milczarek@holis.com.pl

mgr Agata Wilska
Seans Psychologiczny
agata.wilska@psychologwlozdi.pl

Psychoedukacja poprzez film - projekt Seans Psychologiczny (studium przypadku).

Słowa kluczowe:

psychoedukacja analiza psychologiczna filmu

Abstrakt:

Badania potwierdzają, że systematycznie czytelnictwo spada (badania Biblioteki Narodowej, 2018), a frekwencja w kinach systematycznie rośnie (badania Tomo Group dla Stowarzyszenia Filmowców Polskich, 2012). To dowodzi, że obraz wypiera słowo jako źródło pozyskiwania informacji o otaczającym nas świecie. Jako psycholodzy i psychoterapeuci potwierdzamy tę tendencję doświadczeniem w pracy z pacjentami w gabinecie. Jako kinomani doszliśmy do wniosku w 2017 roku, że taki proces można wykorzystać w sposób rozwojowy i trzeci już rok realizujemy projekt psychoedukacji poprzez filmy w postaci Seansu Psychologicznego. Są to cykliczne spotkania w arthousowym kinie BODO w Łodzi, gdzie wybieramy wartościowe psychologiczne filmy repertuarowe, traktujące o ważnych dla człowieka sprawach (m.in.: relacje, związki, kryzysy, wychowanie, zapobieganie przemocy, edukacja seksualna). Po emisji filmu moderujemy rozmowę z udziałem zaproszonych gości (eksperti tematyczni, twórcy) i publiczności. Moderacja ma na celu psychologiczne nazwanie procesów, o których opowiada film, nazwanie i pogłębienie emocjonalnego przeżycia u widza i w efekcie dyskusji zaproponowanie wskazówek psychorozwojowych w temacie poruszonym przez film. Traktujemy film jako nowoczesny nośnik informacji rozwojowej dla odbiorcy i o koncepcji psychoedukacji poprzez kino dzięki naszemu studium przypadku chcemy opowiedzieć podczas prelekcji.

mgr Katarzyna Włodkowska
Zespół Szkół im. Stanisława Staszica w Pile
Stowarzyszenie Face to Face with the World
katrina25wlodkowska@o2.pl

„Trudne emocje w filmie.”

Słowa kluczowe:

filmoterapia, agresja, odrzucenie, poczucie wartości, nienawiść

Abstrakt:

Film jest tekstem kultury, który ma psychologiczny potencjał i może służyć konfrontacji własnych problemów ucznia z postawami filmowych bohaterów. Z pewnością może on wpływać na kształtowanie postaw i hierarchię wartości. Służy samopoznaniu, zrozumieniu źródeł agresji i sposobów reagowania. Analiza tekstów audiowizualnych staje się pretekstem do rozmów dotyczących agresji, mowy nienawiści, projekcji oraz identyfikacji. Wystąpienie ma za zadanie przedstawić możliwości wykorzystania filmów w pracy z młodzieżą poprzez zastosowanie założeń filmoterapii.

mgr Marta Kasprzak
Uniwersytet Łódzki
marta.kasprzak1@unilodz.eu

„Między etyką a estetyką. Praktyczne wykorzystanie sztuki filmowej w edukacji na przykładzie francuskiego kina diasporycznego.”

Słowa kluczowe:

kino beur, kino przedmieść, kino imigranckie, kino diasporyczne, filmowe portrety imigrantów

Abstrakt:

Emblematyczne dla XXI wieku zjawisko imigracji jest wyjątkowo chętnie przenoszone na ekran przez twórców filmowych – zwłaszcza reprezentujących kraje, w których napływ ludności odbywa się na skalę masową. Produkcje zaliczane w poczet kina diasporycznego często posiadają walory edukacyjne, ułatwiające widzom przyjęcie stanowiska nacechowanego tolerancją wobec osób o innym pochodzeniu etnicznym. Proces ten można wpisać w ramy edukacji mimowolnej, której skutkiem jest internalizacja uniwersalnych wartości oraz rozwijanie światopoglądu młodego widza, a jednocześnie przełamanie stereotypowego wizerunku imigranta – owego „obcego”, którego zrozumienie i rozpoznanie w samym sobie postulował Richard Rorty, jeden z luminarzy nurtu filozoficznego określanego mianem etycznego krytycyzmu. Zaproponowane ujęcie tematu zapewnia realizację dwóch podstawowych modeli edukacji filmowej: edukacji „do filmu” (przygotowującej widzów do pogłębionego odbioru dzieł oraz analizy zawartych w nich środków wyrazu) oraz „przez film” (zogniskowanej wokół prezentowanej treści i płynących z niej walorów wychowawczych), nierzadko przeciwstawianych sobie w toku zajęć dydaktycznych i eksploatowanych wybiórczo, zgodnie z własnymi preferencjami nauczyciela. Zintegrowana analiza warstwy estetycznej i etycznej filmów umożliwi wszechstronny rozwój odbiorcy, obejmujący zarówno jego kompetencje medialne, jak i społeczne, których omówienie przy użyciu metody case studies wyznacza oś problemową planowanego referatu.

mgr Eryka Probierz
Uniwersytet Śląski w Katowicach
Politechnika Śląska
erykaprobierz@gmail.com

„Żeglarze i żeglarstwo w filmach - świat wartości.”

Słowa kluczowe:

żeglarstwo, żeglarze, filmy, wartości

Abstrakt:

Referat ma na celu podjęcie tematu wartości, ról i wzajemnych zachowań w oparciu o wybrane filmy o żeglarzach i żeglarstwie. Rozważone zostaną one w dwóch kontekstach. Po pierwsze, jako możliwa postawa, która może zostać rozszerzona poza środowisko żeglarzy. Po drugie wybrane aspekty z analizowanych filmów zostaną skonfrontowane z rzeczywistymi sytuacjami i zachowaniami. Temat ten porusza także pośrednio takie konteksty jak: hierarchizacja danych społeczności, relacje międzyludzkie, kodeksy etyczne i honorowe, postęp technologiczny czy dewaluacja pewnych wartości. Do analizy wybrano 10 filmów podejmujących tematykę żeglarską oraz przedstawione wyżej aspekty. Referat podparty będzie także odniesieniem do obowiązujących i przeszłych przepisów związków żeglarskich, zarówno polskich jak i zagranicznych oraz wybranych kodeksów honorowych. Nie zabraknie także informacji o przesądach żeglarskich, tajemniczych zniknięciach okrętów i genezie niektórych morskich opowieści.

Aneta Adamczyk
Uniwersytet Śląski w Katowicach
a.adamczyk.sc@gmail.com

"Między ekranem a boiskiem" - wykorzystanie filmu w psychologii sportu.

Słowa kluczowe:

psychologia sportu, wykorzystanie filmu w pracy psychologa sportowego

Abstrakt:

W pierwszej części referatu zostanie przedstawione zagadnienie psychologii sportu oraz najważniejsze obszary pracy podejmowane przez psychologów. Następnie przedstawione zostaną możliwości, jakie daje wykorzystanie filmu, a także ich rodzaje oraz podanie przykładów pracy z filmem (zarówno na płaszczyźnie trener-zawodnik jak też psycholog-zawodnik). Podsumowaniem referatu będzie przedstawienie korzyści, jakie płyną z wykorzystania filmu w psychologii sportu.

SESJA 6. Film jako lustro zjawisk społecznych 2

mgr Maria Mondry

SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny w Warszawie, Wydział Zamiejscowy w Katowicach

mmondry@swps.edu.pl

„American Psycho, czyli jak Kino gloryfikuje Psychopatię.”

Słowa kluczowe:

zaburzenia osobowości, wizerunek, postrzeganie zaburzeń

Abstrakt:

„Ted Bundy był bez wątpienia inteligentny i czarujący”, „Śmierć z rąk tak pociągającego mężczyzny zapewnia stałe miejsce na kartach historii”. To tylko dwa komentarze z całego ogromu zalewającego media społecznościowe w związku ze zbliżającą się premierą filmu o jednym z najgroźniejszych seryjnych morderców Ameryki, który został wyprodukowany przez jedną z najpopularniejszych internetowych wypożyczalni. Sam Netflix zaapelował już na Twitterze o zaprzestanie zachwyty nad postacią Bundy’ego. Historia kina pokazuje, że filmowi psychopaci posiadają zabójczy urok, który ostatecznie bywa częściej powodem do pochwał, niż przerażenia. Czy psychopatia to zawsze nieskazitelny wizerunek, poziom intelektualny powyżej normy, a na dodatek przystojność dorzucona jako bonus. Na ile kino uwzględnia kryteria diagnostyczne, takie jak brak odpowiedzialności, wyrażający się niezdolnością spełnienia wymogów zachowania w pracy zawodowej lub w dotrzymywaniu zobowiązań finansowych, czy też działanie pod wpływem chwili w odpowiedzi na momentalne bodźce; trudności z ustalaniem i realizacją planów. W swoim wystąpieniu pragnę dokonać analizy w oparciu o fora społecznościowe, jak i również studium przypadku Zuzanny M., zabójczyni z Rakowisk, zafascynowanej takimi filmami, jak „Urodzeni Mordercy”. W wystąpieniu planuję wykorzystać postaci Patrica Batemana’a z „American Psycho”, Paula i Petera z „Funny Games”, Alexa DeLarge’a z „Mechanicznej Pomarańczy”, czy Kuby z serialu „Ślepnąc od światła”.

lic. Agnieszka Karpiel
Uniwersytet Śląski w Katowicach
agnieszka.karpiel@posteo.net

„Kalejdoskop atrakcji - eksploracja z kamerą w tle.”

Słowa kluczowe:

dark tourism, Czarnobyl, film dokumentalny, serial dokumentalny, turystyka,

Abstrakt:

Dark Tourism jest jedną z tych gałęzi turystyki, które zdają się wymykać każdej definicji. Jej ciągłe balansowanie pomiędzy ekscytacją, a strachem przyciąga coraz liczniejsze grona głodnych wrażeń turystów. Warto podjąć próbę analizy tego zjawiska, przyglądając się amatorskim materiałom filmowym dokumentującym podróże do miejsc opuszczonych i naznaczonych śmiercią. Kolejnym krokiem będzie próba porównania ich estetyki i narracji z serialem produkcji Netflix „Mroczny turysta”. Moim celem będzie nie tylko zwrócenie uwagi na różnice, ale jednocześnie podkreślenie relacji, która zachodzi między nimi.

mgr Dorota Dąbrowska
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
analizatekstowkultury@gmail.com

O ambiwalentnym znaczeniu perswazji jako narzędzia kształtującego wrażliwość i przekonania odbiorców.

Słowa kluczowe:

perswazja, odbiorca, manipulacja

Abstrakt:

O społecznym zaangażowaniu możemy mówić również w kontekście tekstów kultury, które w szczególny sposób angażują widza, dążą do poruszenia jego sumienia, zmiany poglądów. Zaangażowanie takich przekazów przejawia się we wpisanej weń intencji przemówienia do odbiorców, nakłonienia ich do przyjęcia jakiejś perspektywy aksjologicznej. Jest to jednak zjawisko ambiwalentne etycznie, bo wiąże się niekiedy z odebraniem odbiorcy wolności, posłużeniem się manipulacją. Wartość zaprezentowanej w wystąpieniu perspektywy polega na tym, że wychodząc od punktu wyjścia określającego społeczne zaangażowanie jako zjawisko o pozytywnym znaczeniu, wskazuje ona na nadużycia obecne w tym obszarze, dąży do postawienia pytania o granice zaangażowania i o to, czy w kontekście słusznych idei „cel uświęca środki”. Refleksję tę przedstawię w odniesieniu do przykładu filmu fabularnego W imię Małgorzaty Szumowskiej, którego omówienie będzie zmierzało do uwidocznienia, że zaangażowanie w dążenie do zmiany społecznego postrzeżenia nie jest działaniem całkowicie niewinnym.

Ewelina Rapała
Uniwersytet Śląski w Katowicach
ewelina1801@op.pl

Generacja "Nic" jako pokolenie marazmu – analiza w oparciu o filmy "Manna" i "Wojna polsko-ruska". Czyli o tym, czy bunt młodych jest potrzebny społeczeństwu.

Słowa kluczowe:

bunt młodych, rozwój społeczeństwa,

Abstrakt:

W ostatnim czasie bunty młodzieży nie mają miejsca. Wydaje się więc, że określenie „Generacja Nic” nie jest bezpodstawne. Osoby tego pokolenia w okresie swej młodości raczej zdradzały chęć przystosowania się do nowych realiów, niż walki o godny byt. Głównymi potrzebami człowieka stały się potrzeby czysto fizjologiczne, o czym mówi „Manna”. Ponadto wszechobecna promocja konsumpcjonizmu doprowadziła do upowszechnienia różnego rodzaju patologii, co wyśmiewa „Wojna polsko-ruska”. W latach 90. rzucono hasło „Róbta co chceta”. Rozluźnienie obyczajów, obojętność wobec autorytetów stłumiły potrzeby wyższego rzędu, konieczne nie tylko dla rozwoju indywidualnego, ale także dla postępu narodu. Często buntownicze zachowania młodzieży wiązano z kryzysem w społeczeństwie, są one bowiem ostrzegawczym sygnałem, wyrażają napięcia i nierzadko próbują je rozładować. Mogą zatem stanowić ważny impuls do zmiany. Socjologowie wskazują na badania, z których wynika, że młodzież od kilku dekad preferuje hedonistyczny styl życia. Rządziej niż kiedyś wyraża niezadowolenie, nie włącza się czynnie w proces zmian społecznych, oczekując gotowych rozwiązań w postaci dobrze płatnej pracy, długiej opieki ze strony rodziców itp. Młodzi ludzie są przyszłością narodu, a ich sprzeciw to naturalny i paradoksalnie oczekiwany w społeczeństwie mechanizm rozwoju. Bunt ten jednak musi wiązać się z celem harmonii. W analizie ekranizacji i przeglądzie analiz dotyczących buntu porównano dzisiejszą młodzież z Generacją „Nic”.

Maciej Grzenkowicz
Uniwersytet Warszawski
mn.grzenkowicz@student.uw.edu.pl

Spotkania międzyklasowe we współczesnym kinie polskim: od "Pokłosia" po "Kler".

Słowa kluczowe:

Klasa, kino polskie, elitaryzm

Abstrakt:

To właśnie w okolicach czasowych premiery "Pokłosia" PiS po raz pierwszy od dawna przegonił Platformę Obywatelską w sondażach, wieszcząc epokę konserwatywnych nastrojów społecznych, które mają również podłoże klasowe. Premiera "Kleru" zaś odbyła się na 3 tygodnie przed wyborami samorządowymi, w których obóz opozycyjny pokonał PiS, który zdobył mniej miejsc w sejmikach niż Koalicja Obywatelska i PSL razem wzięte. Chciałbym zbadać, jak konserwatywne nastroje społeczne i stosunek do poszczególnych klas odbijały się w kinie tego czasu. W tym celu przygotowałem listę 23 filmów reprezentatywnych dla tej epoki: 2 kłamrowe ("Pokłosie", "Kler"), 10 najpopularniejszych filmów polskich z tego czasu (pod względem ilości widzów), 10 najbardziej docenionych przez krytykę (ilość nagród w Gdyni oraz Orłów) [2 z nich są w obu tych kategoriach] oraz 3 filmy z obozu patriotycznego, wyróżnione przez honorowy patronat prezydenta Polski Andrzeja Dudę. W ten sposób zawieram w pracy filmy, które na 3 sposoby dostały się do mainstreamu. Filmy zostaną przeanalizowane pod kątem przedstawienia klas społecznych we wszystkich kategoriach - główny nacisk zostanie jednak położony na analizę spotkań bohaterów wywodzących się z różnych klas. Najważniejsze jest dla mnie następujące pytanie: czy któryś z filmów oferuje model porozumienia, współpracy międzyklasowej? Według mnie żaden z nich nie jest w stanie udzielić satysfakcjonującej odpowiedzi na pytanie o rozwiązanie napięć klasowych w Polsce.

SESJA 7. Film i psychopatologia 2

mgr Anna Pindych
Uniwersytet Śląski w Katowicach
pindychanna@gmail.com

Film (nie)profilaktyczny – wykorzystanie filmów i seriali w pracy z osobami uzależnionymi od alkoholu.

Słowa kluczowe:

profilaktyka, programy profilaktyczne, alkoholizm

Abstrakt:

Problem alkoholizmu dotyka osób różnej płci, w różnym wieku, pochodzących z różnych warstw społecznych. Jednak działania profilaktyczne najczęściej skierowane są do młodych osób, które jeszcze nie przeszły inicjacji alkoholowej lub miała ona miejsce niedawno. Według autorek wystąpienia brakuje propozycji oddziaływań dedykowanych dla osób dorosłych, często z głębokim problemem alkoholowym (profilaktyka III rzędu). Wystąpienie stanowi przegląd popularnych pozycji filmowych dotyczących alkoholizmu. Omówione zostaną 2 filmy „Rozdarte dusze” (1986, reż. R. Greenwald), „Pod Mocnym Aniołem” (2014, reż. W. Smarzowski) oraz serial „Ja, alkoholik” (2003-2004, reż. J. Bławut). W wystąpieniu zostaną poruszone kwestie odpowiedniego doboru filmu oraz zostanie przedstawiona propozycja wykorzystania serialu „Ja, alkoholik” (2003-2004, reż. J. Bławut) w działaniach dedykowanych dla tej grupy odbiorców.

mgr Szymon Pluta
Ośrodek Pomocy Osobom Uzależnionym i Ich Rodzinom
Ośrodek Pomocy Osobom Uzależnionym i Ich Rodzinom/Społeczna Inicjatywa Narkopolityki
szymonpluta91@gmail.com

Choroba alkoholowa w filmie - na przykładzie filmu "Tylko strach".

Słowa kluczowe:

alkoholizm, uzależnienie, terapia uzależnień

Abstrakt:

Polska kinematografia jest pełna filmów dotyczących problematyki choroby alkoholowej. Ukazują one konsekwencje picia w wymiarze społecznym, psychologicznym i biologicznym. Niestety, ale często w tych produkcjach przedstawione informacje na temat alkoholizmu, osoby uzależnionej, jak i samej terapii uzależnień są wypaczone i zniekształcone. Powoduje to, że wokół problematyki alkoholowej narosło wiele mitów. Szczególnie w naszym kraju. Celem mojego wystąpienia, będzie przedstawienie faktów na temat choroby alkoholowej, na przykładzie filmu "Tylko strach" w reżyserii Barbary Sass-Zdort.

mgr Paula Rak
prostomowiac.pl
kontakt@prostomowiac.pl

Efekt Wertera czyli filmy o autodestrukcji i ich wpływ na odbiorcę.

Słowa kluczowe:

Efekt Wertera, samobójstwo, autodestrukcja, wpływ

Abstrakt:

Polska jest drugim krajem w Europie pod względem samobójstw wśród nastolatków. Każdego roku zwiększa się liczba osób z zachowaniami autodestrukcyjnymi. Wykład ma pokazać w jaki sposób filmy, produkcje dotyczące samouszkodzeń nawołują obserwatora do krzywdzenia siebie. Celem wykładu będzie poruszenie tematyki samouszkodzeń i zwrócenie uwagi, że jest to temat godny do tworzenia większej liczby programów profilaktycznych przeciwdziałających autodestrukcji.

mgr Alicja Górka
Uniwersytet Łódzki
alicia.gorska@uni.lodz.pl

Pomost między pokoleniami czy tania sensacja? Recepcja społeczna serialu "13 powodów".

Słowa kluczowe:

serial, netflix, samobójstwo, recepcja społeczna, psychologia,

Abstrakt:

Przed samobójstwem Hannah Baker nagrała 13 kaset, tłumaczących dlaczego zdecydowała się na śmiertelne samookaleczenie. Każda taśma to jednocześnie zarzut skierowany w stronę konkretnej osoby – powodami są bowiem zwykle zachowania rówieśników. Zachowania te mają jednak niezadko skomplikowane podłoże. „13 powodów” było i wciąż jest jednym z najchętniej oglądanych seriali na Netflixie. Niedługo po jego premierze przez Internet przetoczyła się fala dyskusji na temat poruszanych w nim problemów. Wypowiadali się zarówno nastolatki, jak i ich rodzice. Portale prosiły o wypowiedzi ekspertów. W niektórych szkołach proszono nawet uczniów o obejrzenie serialu w celu omówienia jego wydźwięku na zajęciach. W innych – zakazano o nim rozmów. Pojawiły się też liczne obawy – czy dzięki swojej dosadności produkcja zachęca do dyskusji o problemie, czy może z jej powodu młodzież może zacząć rozważać samobójstwo. Sam serial opatrzony jest licznymi ostrzeżeniami dotyczącymi potencjalnej nieodpowiedniości treści (z powodu dosadności niektórych scen) dla osób, które doświadczyły przemocy, czy zmagają się z zaburzeniami psychicznymi. W swoim wystąpieniu chciałabym przyjrzeć się bliżej społecznej recepcji serialu „13 powodów”, bazując na wypowiedziach widzów w różnym wieku, psychologów, suicydologów i filmowych krytyków oraz rozważyć w tym kontekście problem identyfikacji widz-bohater. W jakim stopniu podobna identyfikacja faktycznie może stanowić problem? A może takie protetyczne przeżywanie stanowi jednak rodzaj remedium?

Dagmara Pacyna
Uniwersytet Śląski w Katowicach
dagmarapacyna@gmail.com

"Najlepszy" sposób na uzależnienie.

Słowa kluczowe:

uzależnienia, profilaktyka, substancje psychoaktywne, geny a środowisko

Abstrakt:

Czy jest sposób na walkę z uzależnieniem? Czy istnieje skuteczna profilaktyka sięgania po substancje psychoaktywne? Podczas wystąpienia poruszone zostaną tematy związane z uzależnieniem od narkotyków na przykładzie filmu „Najlepszy” w reżyserii Łukasza Palkowskiego. Zaczynając od samej definicji zjawiska przejdziemy wspólnie wraz z Jurkiem Górskim przez kolejne etapy kompulsywnego zażywania substancji psychoaktywnych. Wspomniane zostanie też jak rozwija się uzależnienie i wspólnie zastanowimy się czy istnieje skuteczny sposób na walkę z nim. Poruszony będzie również temat na ile na nasze zachowanie wpływają geny, a na ile środowisko wspólne czy specyficzne. Czy jest sposób żeby uchronić się od uzależnienia i co najważniejsze czy można uchronić od tego innych? Filmy są bardzo potężnym narzędziem uświadamiającym problemy społeczne. Czy można wykorzystać je do profilaktyki sięgania po substancje psychoaktywne, a jeżeli tak to jakie skutki przynoszą i czy mają one silniejszą moc sprawczą niż rozmowy, reklamy czy ulotki? Wystąpienie będzie okazją do odpowiedzi na te pytania oraz zastanowienia się czy istnieje sposób na walkę z uzależnieniem.

SESJA 8. Film i seksualność

mgr Magdalena Berek
Uniwersytet Śląski w Katowicach
magdaberek@gmail.com

Konteksty akceptacji seksualności osób niepełnosprawnych ukazanej w filmach.

Słowa kluczowe:

seksualność, niepełnosprawność, film

Abstrakt:

Seksualność człowieka, mimo rosnącej w tym zakresie wiedzy, jest tematem budzącym wiele różnych reakcji, które często wiążą się ze społecznym tabu, lękiem i wstydem. Sceny erotyczne w filmach, zgodnie z aktualną wiedzą, pokazują, że każdy człowiek jest seksualny, a satysfakcja z realizacji swoich potrzeb seksualnych wpływa na dobrostan jednostki i sprzyja lepszemu zdrowiu fizycznemu, społecznemu i psychicznemu. Przyzwolenie na pokazywanie w filmach ekspresji seksualnej wydaje się mieć jednak swoje granice, gdy bohater jest niepełnosprawny. Filmy o seksualności osób niepełnosprawnych ruchowo lub intelektualnie – mające z założenia normalizować seks niepełnosprawnych w społecznej świadomości - spotykają się z różnym odbiorem i budzą bardziej intensywne emocje, niż inne filmy zawierające sceny erotyczne. Tytuły takie jak „Nietykalni”, „Sejsje” czy „Chce się żyć”, zdobywające uznanie na festiwalach filmowych i wyróżniane przez krytyków, są źródłem różnorodnych – pozytywnych i negatywnych – opinii i odczuć u przeciętnego widza. Wybiórcza popularność czy krytyka filmów o tej tematyce, pokazuje, że na społeczną akceptację seksualności osób niepełnosprawnych pokazywanej w filmie, ma wpływ między innymi fabuła filmu, gatunek czy realizm obrazu. Prezentowany temat ma na celu zidentyfikowanie czynników odpowiedzialnych za sukces najpopularniejszych pozycji filmowych poruszających aspekt seksualności osób niepełnosprawnych oraz ukazanie okoliczności sprzyjających rozwijaniu akceptacji społecznej tego zjawiska poprzez film.

mgr Anna Chrzanowiecka
SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny w Warszawie
achranowiecka@st.swps.edu.pl

Edukacja seksualna młodzieży z wykorzystaniem seriali.

Słowa kluczowe:

seksualność, edukacja, nastolatki, serial

Abstrakt:

Wiek dorastania wiąże się z odkrywaniem własnej tożsamości i seksualności, a co za tym idzie, serią eksperymentów i potknięć. Bez właściwej edukacji seksualnej, młodzież narażona jest na wiele niebezpieczeństw. Tylko jak rozmawiać z nastolatkiem, dla którego rodzic czy nauczyciel niekoniecznie jest autorytetem? Jak wyjść poza rolę moralizatora, który nie ma pojęcia o życiu i problemach młodzieży? Seriale traktujące o tematyce seksualności młodych ludzi mogą stanowić dobrą bazę do otwarcia dialogu opartego na zrozumieniu i zaufaniu. W moim wystąpieniu chcę pokazać, że można i warto zacząć rozmowy o seksie od Netflix'a.

mgr Magdalena Nowacka
Uniwersytet Gdański
magda.nowacka13@gmail.com

Film - klucz do zmiany społecznej? Rola filmów w poszerzaniu świadomości widza w tematyce płci i LGBT+

Słowa kluczowe:

Zmiana społeczna, kinematografia, płęć, LGBT+

Abstrakt:

Najczęściej badany aspekt kinematografii w kontekście psychologii jest jej użyteczność w terapii. Filmoterapia jest świetnym narzędziem wspomagającym pracę psychologiczną z pacjentem, ponieważ stanowi bezpośredni dostęp do wglądu oraz przeżycia katharsis. Równie istotna jest jednak rola filmu jako narzędzia do społecznego uczenia się (m.in. teoria Bandury) oraz psychoedukacji. Jest to doskonałe medium pod względem jego szerokiej dostępności oraz silnego oddziaływania na empatię widza poprzez przekaz wizualny, co prowadzi do przystępniejszego odbioru przekazywanej treści i w konsekwencji otwarcia się na przeżycia postaci przedstawionych w filmie. Wszystkie te aspekty wskazują na to, że kinematografia stanowi jeden z najsilniejszych mediów łączących sztukę z zmianami społecznymi. Filmy podążają za zmianami społecznymi, ale czy są także narzędziem, które przyczynia się do przebiegu tych zmian? W swojej pracy analityczno-badawczej chcę prześledzić badania dotyczące kinematografii w kontekście zmian i ruchów społecznych dotyczących płci i społeczności LGBT+, ale także samodzielnie sprawdzić czy jednorazowa projekcja filmu może mieć wpływ na zmianę postawy lub poszerzenie świadomości społecznej widza poprzez zbadanie opinii widzów przed i po projekcji filmów wyświetlanych w ramach projektu filmowego „Kinoterapia” na Uniwersytecie Gdańskim.

Paweł Nowak
Uniwersytet Śląski w Katowicach
pawelnowak@protonmail.com

Sztuka filmowa jako alternatywne narzędzie i medium edukacji seksualnej na przykładzie "Big mouth" i "Sex education".

Słowa kluczowe:

Big mouth, Sex education, Netflix, serial, film

Abstrakt:

Edukacja seksualna w formie nauczanej w szkołach ma zwykle formę zupełnie nieatrakcyjną, nudną dla młodych ludzi. Zniechęceni często szukają wiedzy z zakresu seksualności na własną rękę, zasięgając rad równie niedoświadczonych rówieśników, anonimowych "ekspertów" z for internetowych lub też oglądając darmowe porno online. Często takie praktyki mają opłakane skutki. Na podstawie własnych badań filmoznawczych postaram się wykazać, że odpowiednio dobrane treści, podane w znajomej i atrakcyjnej formie kreskówki, serialu młodzieżowego, groteskowego i czarnego humoru mogą się znacząco przyczynić do poszerzenia wiedzy z zakresu edukacji seksualnej wśród młodzieży i zachęcić do samodzielnego poszukiwania wartościowych źródeł. Postaram się również wskazać które produkcje filmowe mimo iż popularne, robią to niewłaściwie.

Justyna Lipka
Uniwersytet Śląski w Katowicach
justynalipka.mail@gmail.com

Związek romantyczny transpłciowej kobiety w filmie "Dziewczyna z portretu".

Słowa kluczowe:

transpłciowość, bliskie związki, wsparcie społeczne, psychoedukacja

Abstrakt:

Celem wystąpienia jest omówienie funkcjonowania związku transpłciowej kobiety i jej partnerki w obliczu podjęcia decyzji o korekcie płci oraz zachęcenie czytelników do refleksji na temat sposobu przedstawienia omawianych zagadnień przez twórców filmu.

Główna teza wystąpienia

Proces tranzykcji może wiązać się z koniecznością przewartościowania dotychczasowych ról w związku oraz jego koncepcji. Choć podjęcie decyzji o zakończeniu związku przez partnerów ze względu na rozpoczęcie procesu korekty płci jest zgodne z doświadczeniami części par, nie jest uniwersalne dla wszystkich związków.

Uzasadnienie dlaczego warto zająć się tym tematem

"Dziewczyna z portretu" jawi się jako film zasługujący na szczególną uwagę ze względu na sukces komercyjny produkcji, jej wyświetlanie w popularnych sieciach kinowych w Polsce oraz zainteresowanie filmem związane z licznymi nominacjami do Nagrody Akademii Filmowej w 2016 roku. Można wysunąć hipotezę, iż dla części widzów "Dziewczyna z portretu" mogła być pierwszym filmem umożliwiającym zapoznanie się z tematyką funkcjonowania związków osób, które podjęły decyzję o korekcie płci oraz sytuacji ich życiowych partnerów. Istotna jest jednak odpowiedź na pytanie, czy sposób, w jaki relacje pomiędzy bohaterami zostały przedstawione w filmie, pozostawia w widzu przekonanie, że życie zgodne z własną tożsamością płciową musi wiązać się z koniecznością zakończenia związku romantycznego.

Podłoże teoretyczne rozważań

Wystąpienie przygotowane zostało w oparciu o literaturę przedmiotu, poruszającą zagadnienia związane z: reakcjami na informację o transpłciowości osoby bliskiej (Zamboni, 2006; Samons 2009), rolami społecznymi, definiującymi zachowania partnerów podczas procesu tranzykcji (Dierckx, Mortelmans, Motmans, 2018), zjawiskiem „niejasnej utraty” (Boss, 2016; Norwood, 2013), przekształceniami ról w związku (Chase, 2011; Simpson, 2017) i jego dalszym funkcjonowaniem (Twist, Barkerb, Nel, Horley, 2017; Lawrence, 2005; Meier, Sharp, Michonski, Babcock, Fitzgerald, 2013).

Główne wnioski z wystąpienia

Film ukazuje funkcjonowanie związku transpłciowej kobiety w obliczu podjęcia decyzji o korekcie płci. Sposób, w jaki analizowane zagadnienie zostało przedstawione w filmie nie jest pozbawiony uproszczeń. Z tego powodu ewentualne wykorzystanie filmu do pracy warsztatowej wymaga od osoby prowadzącej dużej staranności w przedstawieniu złożoności zagadnienia i oparcia się na aktualnych badaniach naukowych.

SESJA 9. Terapeutyczna rola filmu

dr Iwona Gródź

Przemoc na ekranie. Sztuka jako narzędzie pracy socjalnej na wybranych przykładach filmowych.

Słowa kluczowe:

przemoc, film, praca socjalna, psychologia

Abstrakt:

Tematem wystąpienia będzie zwrócenie uwagi na terapeutyczną funkcję sztuki filmowej, która może zostać wykorzystana w przygotowaniu do zawodu przyszłego pracownika socjalnego. Celem referatu będzie sugestia, że dzięki wykorzystaniu, np. filmoterapii, muzykoterapii itp. – można osiągnąć dobre wyniki w działaniach na rzecz społeczeństwa, np. poprzez jego aktywizację, uwrażliwienie na krzywdy innych, przeciwdziałanie obojętności i wyalienowaniu.

mgr Anna Pyszkowska
Uniwersytet Śląski w Katowicach
anna.pyszkowska@us.edu.pl

Przełamywanie schematów. O wzorcach zdrowienia mimo cierpienia i wzroście potraumatycznym w kontekście filmu "Short Term 12".

Słowa kluczowe:

wzrost potraumatyczny, terapia schematów

Abstrakt:

Koncepcja schematów w ujęciu Jeffrey'a E. Younga zakłada, że schematy funkcjonowania to ogólne, wszechogarniające motywy lub wzorce, składające się ze wspomnień, emocji i przekonań dotyczących jednostki i jej relacji z innymi, wykształcone w dzieciństwie lub wczesnym dojrzewaniu, rozwijane przez całe życie, mające głównie dysfunkcyjny charakter. W ujęciu jungowskim rana Chirona oznacza archetyp zranionego uzdrowiciela: leczący i zraniony nie mogą być oddzieleni od siebie, a zatem nawet gdy cierpienie jest źródłem dyskomfortu i niskiego poczucia jakości życia, to może być wykorzystywane do niesienia pomocy innym – zarówno jako źródło empatii, jak i umiejętności terapeutycznych. Celem niniejszego wystąpienia jest przedstawienie syntezy tych dwóch podejść: z jednej strony kwestii trwania jednostki w niefunkcjonalnych schematach zachowania oraz budowania relacji interpersonalnych, z drugiej – możliwości wykorzystania cierpienia do wzrostu potraumatycznego oraz niesienia pomocy innym. Za przykład posłuży film „Short term 12” (2013, reż. Destin Daniel Cretton), który omówiony zostanie pod kątem praktycznego wykorzystania do pracy warsztatowej na temat wzrostu potraumatycznego oraz psychologicznych konsekwencji przemocy i schematów interpersonalnych.

mgr Katarzyna Wojowska
Fundacja Wsparcia Osób z Zaburzeniami Komunikacji "Między Słowami"
wojowska.katarzyna@gmail.com

Wykorzystanie filmu w terapii osób z zaburzeniami komunikacji językowej i / lub funkcji poznawczych – założenia teoretyczne oraz wnioski z realizacji zajęć.

Słowa kluczowe:

filmoterapia, afazja, funkcje poznawcze, uczestnictwo w kulturze

Abstrakt:

Fundacja Wsparcia Osób z Zaburzeniami Komunikacji „Między Słowami” w Gdyni od ponad ośmiu lat zajmuje się terapią osób z afazją i / lub trudnościami w zakresie funkcji poznawczych. W ubiegłym roku naszym celem była aktywizacja i promowanie inicjatywy tworzenia się społeczności wśród naszych pacjentów, skierowana przede wszystkim na osoby długotrwale korzystające z udzielanego wsparcia. Jednym z projektów było wprowadzenie zajęć filmoterapeutycznych, które poprzez interesującą formę oraz tematykę zachęcały pacjentów do wzięcia czynnego udziału w dyskusji i planowaniu kolejnych spotkań. W wystąpieniu omówiona zostanie specyfika grupy uczestniczącej w zajęciach, aspekty organizacyjne oraz wnioski i dalsze plany związane z realizacją projektu.

lic. Tobiasz Dunin
SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny w Warszawie, Wydział Zamiejscowy w Sopocie
tdunin@st.swps.edu.pl

lic. Nikola Olszak
Uniwersytet Jagielloński
nikolaolszak2@gmail.com

Co przyniesie jutro? Potencjalne zastosowanie technologii w działaniach terapeutycznych na przykładzie filmów fantastyczno-naukowych.

Słowa kluczowe:

sci-fi, kryzys, sztuczna inteligencja, technologia

Abstrakt:

W naszej pracy omawiamy różne wizje technologii jako środka pomocowego w przypadkach kryzysu na przykładzie wybranych filmów i seriali fantastyczno-naukowych. Kryzys w życiu człowieka występuje gdy zasoby psychiczne jakimi dysponuje nie wystarczają mu na poradzenie sobie z daną sytuacją i musi on sięgnąć po inne, dostępne rozwiązania. Jednym z takich środków zaradczych coraz częściej staje się technologia - od roku 1966, w którym powstała ELIZA, pierwszy program mający spełniać funkcję terapeuty, aż do czasów dzisiejszych, w których aplikacje na smartfony pomagają w pracy z dziećmi z autyzmem lub technologia VR pozwalająca żołnierzom na przepracowanie swoich traum w bezpiecznych warunkach. Z wielką ciekawością obserwujemy rozwój technologii i w przyszłości oczekujemy większych możliwości jej zastosowania w terapii. Niestety, póki co, musimy się zadowolić filmami science fiction.

SESJA 10. Zjawiska społeczne dookoła filmu

dr Justyna Bucknall-Hołyńska
Collegium Da Vinci
justynaholynska@gmail.com

Psychologiczna i społeczna rola komedii sytuacyjnych.

Słowa kluczowe:

sitcom, komedia sytuacyjna

Abstrakt:

XXI wiek to czas wciąż rosnącej popularności wysokobudżetowych seriali nowej generacji realizowanych i emitowanych z wielkim sukcesem przez platformy streamingowe takie jak Netflix czy HBO. Bez wątplenia zmieniają one filmowy pejzaż współczesnej kultury oraz praktyki odbiorcze już nie biernych widzów, ale użytkowników i fanów. Wydawałoby się, że stanowią zagrożenie dla tradycyjnie pojmowanego kina czy telewizji z jej produkcjami, takimi jak telenowele, opery mydlane czy sitcomy. Te jednak mają się całkiem dobrze. Swoje wystąpienie chciałabym poświęcić serialom komediowym, a dokładniej ich sytuacji w dobie neotelewizji, zmieniającej się formule, ale przede wszystkim kulturowej i społecznej roli. Te niedoceniane na polskim gruncie produkcje są w głównej mierze źródłem humoru, ale też ciekawym portretem społeczeństw i ich kultur, nośnikiem idei i postaw. Jednak tym, co odróżnia współczesne sitcomy od innych wytworów post-telewizji to moim zdaniem ich funkcja. Stwarzają one bowiem w niepewnych czasach szybko zmieniającej się rzeczywistości poczucie bezpieczeństwa, ostoi, swojskości, bliskości i szczęścia. I o tym społecznym, a także psychologicznym wymiarze komedii sytuacyjnych warto porozmawiać.

dr Arkadiusz Wojnarowski

SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny w Warszawie, Wydział Zamiejscowy we Wrocławiu
arek@fmagellan.pl

Społeczny wydzźwięk filmu animowanego "Droga na drugą stronę".

Słowa kluczowe:

film, głodówka, śmierć, areszt, animacja

Abstrakt:

Film Droga na drugą stronę (2011) wpłynął na społeczne i urzędowe postrzeganie faktu podjęcia głodówki przez osadzonych w areszcie. Film nawiązuje do prawdziwych zdarzeń, które miały miejsce w Krakowie, gdzie Rumun - Claudiu Crulic umiera w styczniu 2008 roku po ponad czterech miesiącach głodówki, prowadzonej w tamtejszym areszcie śledczym. W czasie jej trwania prawnicy nie wzięli pod uwagę jego zeznań i nie sprawdzili, czy mężczyzna rzeczywiście przebywał wtedy poza krajem. Ani lekarze, ani strażnicy, ani nawet rumuńscy dyplomaci nie zrobili nic, co mogłoby pomóc aresztowanemu, lecz wciąż niewinnemu człowiekowi. Fabuła filmu została zatem oparta na autentycznych wydarzeniach z lat 2007-2008. Twórcy postanowili opowiedzieć historię Claudiu – oskarżonego o kradzież mężczyzny, który protestował przeciwko wątpliwym przesłankom zatrzymania i aby zwrócić uwagę na swoją krzywdę, rozpoczął strajk głodowy, który doprowadził go do śmierci. Przypomnienie bulwersującej historii z pierwszych stron gazet stanowi wyłącznie punkt wyjścia referatu, który skupi się na ukazaniu społecznego wydzźwięku filmu w Polsce. Przedstawione zostaną zmiany w systemie sprawiedliwości, ale i w społeczeństwie, jakie się dokonały na skutek zarówno wspomnianych zdarzeń, jak i festiwalowego sukcesu tego filmu. W referacie prezentowane będą wyniki własnych badań, ale też zostanie omówiony własny projekt praktyczny – produkcja filmu Droga na drugą stronę.

mgr Jolanta Starosta
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
jolanta.starosta94@gmail.com

mgr Weronika Kozak
werkozak@gmail.com

Psychologiczna geneza binge-watchingu.

Słowa kluczowe:

binge-watching, seriale, osobowość, motywacja, FOMO

Abstrakt:

Binge-watching, co to takiego? Osoby oglądające seriale w dużych ilościach zapewne znają to pojęcie. Wraz z rozwojem platform streamingowych oraz coraz większą produkcją seriali o różnej treści, zjawisko binge-watchingu staje się coraz popularniejsze, zwłaszcza wśród ludzi młodych. Zdarzyło Ci się obejrzeć cały sezon serialu na raz? Czemu? Czemu nie wygrał zdrowy rozsądek i potrzeba snu? W niniejszym wystąpieniu dokonamy próby opisanego zjawiska binge-watchingu ze wskazaniem jego uwarunkowań osobowościowo-motywacyjnych. Rozważymy czy binge-watching może być traktowany jako zachowanie noszące cechy uzależnienia behawioralnego. W wystąpieniu poruszymy również kwestie FOMO, czym jest oraz jaki jest jego związek z binge-watchingiem?

mgr Jarosław Grzechowiak
Uniwersytet Łódzki
jarek.grzechowiak@gmail.com

"Słowianie nie są do tego zdolni" – o funkcjonowaniu Klubu Miłośników Stawki.

Słowa kluczowe:

serial, PRL, fanklub, kultura popularna

Abstrakt:

Serial „Stawka większa niż życie” można bez wątpienia nazwać produkcją kultową w dosłownym znaczeniu tego słowa. Już w momencie premiery opowieść o bohaterkim agencie J-23 cieszyła się olbrzymią popularnością, serial zdobył też uwielbienie publiczności również w innych krajach demokracji ludowej. Jednak dopiero kilkadziesiąt lat po premierowej emisji „Stawka większa niż życie” doczekała się profesjonalnego i w pełni działającego fanklubu. Tematem referatu jest działalność Klubu Miłośników Stawki, czyli jedyne go w Polsce oficjalnego fanklubu tego serialu. Działa on od 2009 roku, skupia zarówno wielbicieli tej produkcji, jak i fanów polskiego kina i telewizji. W swoim referacie pragnę opisać różnorakie aktywności podejmowane przez tę instytucję, nie ograniczają się one bowiem tylko i wyłącznie do cyklicznych spotkań. Chciałbym również opisać fenomen Klubu Miłośników Stawki z punktu widzenia socjologicznego i spróbować odpowiedzieć na pytanie, dlaczego akurat ten serial zdobył takie zainteresowanie członków klubu oraz z jakich powodów zdecydowali się do niego dołączyć. Nie bez znaczenia dla tematu referatu jest fakt mojej przynależności do tego klubu oraz aktywnej w nim działalności.

mgr Klaudia Mucha
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
klaudiamucha71@gmail.com

Uczeń żyjący na pograniczu kultur – film a problemy tożsamościowe. Wymiar edukacyjny.

Słowa kluczowe:

tożsamość, społeczeństwo, migracja, edukacja filmowa, metodyka

Abstrakt:

XXI wiek już nazywany jest „wiekiem migracji”. Pomimo, iż tego typu doświadczenie towarzyszy człowiekowi od początku istnienia ludzkości, migracje są obecnie jedną z głównych przemian, z jakimi ma do czynienia współczesny człowiek. Wynika to ze zmian społeczno-politycznych oraz demograficznych. Szczególnie ważni są w tym procesie uczniowie (którzy coraz częściej żyją na pograniczu wielu kultur), bowiem doświadczenie związane ze zmianą miejsca zamieszkania, a tym samym ze zmianą kulturowego środowiska może powodować problemy tożsamościowe. Doświadczenia zmieniających miejsce zamieszkania dzieci nieustannie generują kolejne pytania o ich tożsamość kulturową i jej udział w procesie poszukiwania własnego miejsca na ziemi. Referat ma na celu przybliżyć, wynikające z doświadczenia migracji, problemy tożsamościowe oraz wskazać, w jaki sposób pomagać uczniom z tego typu trudnościami za pomocą filmu. Medium to z powodzeniem może pełnić rolę terapeutyczną – dla dzieci żyjących w wielokulturowym środowisku, jak i edukacyjną – dla dzieci, które mają kontakt z uczniami migrującymi. W referacie omówione zostaną propozycje filmowe, traktujące o problemach tożsamościowych oraz rozwiązania metodyczne, tudzież sposoby pracy z wybranymi tekstami kultury. Zaproponowane sposoby pracy zostały sprawdzone podczas zajęć z uczniami dwujęzycznymi, którzy obecnie kształcą się w polskim systemie edukacji.

INDEKS NAZWISK UCZESTNIKÓW CZYNNYCH

Adamczyk	Aneta	Nowak	Paweł
Adamus-Matuszyńska	Anna	Ogonowska	Agnieszka
Augustynowicz	Agata	Olszak	Nikola
Bałutowski	Dawid	Pacyna	Dagmara
Berek	Magdalena	Paczyńska-Jasińska	Patrycja
Brol	Michał	Pindyń	Anna
Bucknall-Hołyńska	Justyna	Pluskota	Mateusz
Celejewska	Agata	Pluta	Szymon
Chamuła	Michalina	Probierz	Eryka
Chrzanowiecka	Agata		Paulina
Dąbrowska	Dorota	Pudrzyńska	Anna
Domke	Radosław	Pyszkowska	Anna
Drabina-Różewicz	Aleksandra	Raczek	Tomasz
Dudek	Małgorzata	Rak	Paula
Dunin	Tobiasz	Ratkiewicz	Anna
	Marta	Rąpała	Ewelina
	Anna	Równy	Anna
Górka	Justyna	Serwotka	Ewa
Górska	Alicja	Sitko-Dominik	Magdalena
Grobosz	Martyna	Słania	Katarzyna
Gródź	Iwona	Skorupa	Agnieszka
Grzechowiak	Jarosław	Sosnowska	Katarzyna
Grzenkowicz	Maciej	Stachówna	Grażyna
Hamera	Marek	Starosta	Jolanta
Karpiel	Agnieszka	Stefanek	Franciszek
Kasprzak	Marta		Marianna
Konieczna	Ewelina	Szwarc	Kamila
	Marcin		Jacek
Kozarzewska	Sylvia	Wiener	Pola
Krystoń	Sonia	Więclaw	Grzegorz
Lipka	Justyna	Wilska	Agata
Maj	Konrad	Włodkowska	Katarzyna
	Anita		Kamil
Milczarek	Robert	Wojnarowski	Arkadiusz
Mondry	Marianna	Wojowska	Katarzyna
Miśka-Jackowska	Magda	Wojtysiak	Sylvia
Mucha	Klaudia	Zambrzycka	Magdalena
Mytnik	Joanna	Zienowicz-Wielebska	Aleksandra
Naczyński	Michał	Zwierzchowski	Piotr
Nowacka	Magdalena		